

Högskolan Dalarna
Campus Lugnet
Samhällsvetenskap D, 61-80 poäng
VT 2005

En resa som gör skillnad

En undersökning om hur svenska unga människor, som varit volontärer i sydländer, förstår volontärverksamheten.

HÖGSKOLAN
Dalarna

Uppsatsförfattare: Aggi Busiakiewicz
Handledare: Christina Romlid
Datum för ventilerings: 2005-06-03

Innehållsförteckning

Inledning 3

- Syfte och frågor 4
- Forskningsläge 4
- Metod för analys och datainsamling 6
  - Att analysera förståelsen av volontärverksamhetens funktion* 6
  - Insamling av material* 9
- Presentation av informanterna 10
- Centrala begrepp 12

Bakgrund 13

- Volontärverksamheten 13
- Internationellt Kulturutbyte (IKU) 14
- Innebörden av att vara volontär 15
  - Äret som volontär hos IKU* 15

Förståelsen av volontärverksamhetens funktion 17

- Varför väljer unga människor att åka till fattigare länder som volontärer? 17
  - Intresset för resor* 17
  - Intresset och engagemanget för globala frågor* 19
  - Varför valde informanterna att åka som volontärer? Vad lockade och vad var målet?* 19
  - Varför väljer andra att åka som volontärer?* 22
- Vilka förväntningar finns på volontärresan? 23
  - Hur trodde informanterna att de skulle påverkas av sin resa?* 24
- Hur påverkades informanterna av volontärresan? 25
  - Hur påverkades informanternas intresse och engagemang för globala frågor?* 26
- Vilken betydelse och funktion tillskriver informanterna verksamheten? 27
  - Vem är volontärverksamheten till för?* 27
  - Vilken betydelse har verksamheten för de fattiga länderna dit volontärerna reser?* 28
  - Vilken betydelse har verksamheten för Sverige och det svenska samhället?* 29
  - Vilken funktion fyller volontärverksamheten?* 29

Slutsats och diskussion 32

- ”En annan typ av resa” 32
  - Den självutvecklande resan* 33
- En metod för global utveckling 34
- Sammanfattande slutsats 34

Sammanfattning av uppsatsen 36

Käll- och litteraturförteckning 37

Bilaga: Intervjufrågor 39

Figurer och tabeller:

- Figur 1: ”Varför volontärutbyte?” 7
- Tabell 1: ”Motiv till resan” 21
- Tabell 2: ”Volontärverksamhetens funktion” 30
- Tabell 3: ”Volontärverksamhetens funktion – Rydmo” 31
- Figur 2: ”Förståelsen för volontärverksamhetens funktion” 35

Inledning

I en värld som sägs befinna sig i globaliseringens tidevarv har möjligheterna ökat för människor och organisationer världen över att ta kontakt med varandra, skapa relationer och ha utbyte av olika tjänster. En av de stora förändringarna, som bland annat Internet givit upphov till, är att olika sociala rörelser i världen nått ut med sitt budskap och mobiliserat människor till att kämpa för miljö, global rättvisa, feminism och mycket annat. Konsekvenserna av detta blir att perspektivet lyfts upp från det lilla samhället till världssamhället där ungdomar i Sverige kan samverka med ungdomar i Indien och skapa globala nätverk med förändringspotential. Det rumsliga avståndet har minskat och därmed banat vägen för globala relationer och utbyten.¹

I en värld där gamla gränser sakta förändras har många forskare pekat på en förändring av människors identitetsskapande där fokus i den rika delen av världen kommit att hamna på individualism.² Anthony Giddens, som skrivit om globaliseringens dynamik, menar att globaliseringen förändrat människors självuppfattning och relation till varandra. Människor i den rika delen av världen lever i en tid då individualitet är nyckelordet och där människors vardag fylls av stora eller små livsprojekt.³ Det som förut engagerade människor i väst, och som skapade identitetsmallar, var den traditionella kärnfamiljen, politiska partier, olika samfund och föreningar. Idag påstås det att få engagerar sig i traditionellt föreningsliv eller partipolitik eftersom vi har en större valfrihet inför vad vi vill göra med våra liv. Unga människor söker sig till nya, alternativa verksamheter som engagerar och där de inte drunknar i en stel byråkrati där deras individuella självuppfyllelse hotas.⁴ Istället har det växt fram något som kan kallas nätverksorganisationer, som enligt Tommy Lundström, professor i socialt arbete, beror på den värdeförskjutning som skett. Lundström menar att detta har lett till att begreppet ”medlemskap” fått en ny innebörd som svarar mot individualismen. Många människor är idag med i många olika typer av organisationer där de egentligen bara ger en väldigt begränsad del av sin tid eller sina resurser. De kanske ger ett litet bidrag till Amnesty International i månaden, har ett fadderbarn i Afrika och gör några volontärtimmar på BRIS. Detta kallar Lundström för ”fragmentariskt medlemskap” och är det som kännetecknar det svenska engagemanget i stor utsträckning.⁵

De globala nätverkens spridning har, som ovan nämnts, bidragit till globala sociala rörelser där folk runt om i världen fått nya möjligheter att engagera sig för en global rättvis värld. När det förut var de stora organisationerna som arbetade med bistånd och utveckling har det de senaste åren tillkommit en mängd mindre frivilligorganisationer som också arbetar med olika projekt i de fattiga delarna av världen. Ett alternativ som lockar många är att delta i något volontärprogram i ett land i syd. Intresset för detta har vuxit de senaste åren och intresset är som störst bland unga människor, speciellt bland unga kvinnor.⁶

Den betydelse som dessa volontärresor har finns det olika uppfattningar om. Dessa uppfattningar skiljer sig inte åt radikalt utan det handlar mer om från vilket synsätt man angriper verksamheten. Vissa poängterar gärna den stora förändringspotential som denna verksamhet besitter tack vare de erfarenheter och kunskaper som de unga människorna kommer hem med från sina volontärresor och som förhoppningsvis leder till att de vill fortsätta engagera sig i globala frågor.⁷ Andra tenderar mer att understryka själva resan som ett äventyr, livsprojekt och som en möjlighet för unga att utvecklas. I DN skrev man 2002 om att intresset för volontärarbete utanför Sverige och Europa, och då främst bland unga människor, har blivit större just därför att det har blivit ett

---

¹ Thörn (2002:1), s. 153f och 219.

² Castells (1998), Giddens (1996), Thörn (2002:1 och 2).

³ Giddens (1996), s. 117ff.

⁴ Lundström (2004), s. 34f.

⁵ Lundström (2004), s. 34f.

⁶ Mattson (2002) och Rydsmo (1998), s. 27.

⁷ Rydsmo (1998), s. 27f och 33f.

sätt för människor att *uppleva* andra länder.⁸ Så medan vissa poängterar att utbytet är en metod för global utveckling, så menar andra att det snarare handlar om en volontärturism där unga människor, istället för att åka som traditionella turister, väljer att kombinera semester med volontärarbete för att kunna utvecklas som individer och göra något gott.

Syfte och frågor

Syftet med denna undersökning är att studera den förståelse svenska unga människor, som varit iväg som volontärer till länder i syd, har av den svenska volontärverksamhetens funktion. För att kunna svara på syftet har följande frågor ställts upp:

1. Varför väljer unga människor att bli volontärer?
2. Vilka förväntningar hade informanterna på volontärresan innan de åkte?
3. Hur påverkades informanterna av volontärutbytet?
4. Vilken betydelse och funktion tillskriver informanterna verksamheten?

Dessa tre första frågor berör motiv, förväntningar och den påverkan informanterna tror att verksamheten kommer ha eller har, och dessa olika aspekter ringar in den förståelse som finns för volontärverksamhetens funktion. En person väljer ju att åka iväg som volontär för att hon har vissa förväntningar på vad resan kan åstadkomma dvs. vilken funktion resan kommer att ha. Den fjärde, och avslutande frågan, är mer en direkt fråga till informanterna om deras förståelse av verksamhetens betydelse och funktion. Denna direkta fråga är tänkt som ett komplement till de tre första frågorna för att definitionen av volontärverksamhetens funktion ska utgå från både yttre iakttagelser och personliga exempel. På detta sätt kunde förståelsen för verksamhetens funktion dels befinna sig på en individnivå samt på en mer övergripande nivå.

Dessa frågor låg till grund för undersökningens upplägg och i metodavsnittet finns en närmare beskrivning av dessa frågor.

Forskningsläge

Oavsett om man vill studera volontärverksamhet som bedrivs i Sverige eller internationellt så är det svårt att hitta någon konkret forskning på området.⁹ I Sverige har det skrivits några få böcker om ungdomsutbyte eller volontärresor. Centrum för Internationellt Ungdomsutbyte (CIU) är de som stått bakom de böcker som publicerats och de har dels varit antologier där de hemkomna volontärerna berättar om sina erfarenheter och minnen, men också om hur man konkret genomför en volontärresa.¹⁰ Den enda undersökning som hittats är en rapport som Tomas Rydsmo skrivit på uppdrag av Forum Syd. Att undersökningen är initierad och finansierad av Forum Syd märks i rapporten och Rydsmo själv skriver att han är väldigt positiv till utbytesverksamheten och att han inte haft ambitionen att dölja denna positiva inställning i rapporten. Rapporten heter *Global utveckling genom utbyten* (1998) och är en kartläggning av utbytesverksamheten för unga människor. Det är en ytlig kartläggning som, trots att Rydsmo vill avgränsa sig, försöker få med många olika typer av utbytesverksamheter. Detta gör att hans undersökning blir lite problematisk när den ska användas i denna uppsats. Dock har han ändå undersökt verksamheten i stort och det i sig är intressant i denna uppsats. Det Rydsmo har gjort är att försöka se hur många som åkte på

---

⁸ Mattson (2002).

⁹ Lundström (2004), s. 9 och Wearing (2001), s. 3

¹⁰ Böckerna från CIU är Nyström, Jonas (2001), *Att mötas och utvecklas – ABC i att bygga interkulturella utbyten*, Gran, Tora m.fl. (2001), *Internationalist* och *Världen är ett enda land* (1997).

något utbyte 1998 och vilka organisationer som finns i Sverige. Dessutom har rapporten en ambition att definiera verksamhetens syfte/motiv och funktion. Rydsmo menar nämligen att verksamhetens främsta mål (funktion) är global utveckling och att utbytet är ett bra pedagogiskt medel för att nå detta mål. Utifrån denna funktion hoppas Rydsmo att volontärverksamheten ska kunna bli en del av Sverige bistånd.¹¹ Den metod som Rydsmo använd i sin rapport var att hålla ett seminarium för olika organisationer som då var involverade i denna verksamhet och så gjorde han informella intervjuer med 30 personer om verksamhetens innehåll och trender. Dessutom delade Rydsmo ut enkäter till många organisationer för att kunna kartlägga verksamhetens omfattning.¹² Bland Rydsmos resultat finns de tre grundmotiv som han menar ligger till grund för volontärverksamheten:

- Sprida information, förändra attityder, öka kunskap i globala frågor, öka mellanfolklig förståelse och ett personligt globalengagemang. (Informationsfunktionen)
- Skapa utvecklings kraft i Syd genom ömsesidig kompetensutveckling av organisationer i både Nord och Syd, samt genom personliga utveckling. (Utvecklingsfunktionen)
- Skapar global utveckling genom att stärka demokrati, folkrörelser och organisationer samt genom förändrad livsstil för deltagarna i utbytet. (Globalfunktionen)¹³

Dessa motiv kallar även Rydsmo för funktioner som volontärverksamheten fyller och hans sammanfattande namn på de tre funktionerna står inom parentes. Funktionerna han lyfter fram innehåller ambitioner som att ”skapa”, ”utveckla”, ”sprida” och andra verb som visar på Rydsmos önskan om vad denna verksamhet bör lyckas med. Dessa tre motiv/funktioner, och deras innehåll, kommer senare att användas som en del av analysmetoden.

Förutom Rydsmos rapport har den australiensiske professorn Stephen Wearing sociologiska forskning kring det han kallar *volontärturism* (min övers.) påträffats. I boken *Volunteer Tourism – experiences that makes a difference* (2001) beskriver Wearing fenomenet som ett alternativt resande som är till för unga människor som letar efter en turistupplevelse som är ömsesidigt fördelaktigt, som inte bara kommer att bidra till personlig utveckling, utan även vara positiv för den sociala, naturmässiga och/eller ekonomiska miljön i det land de reser till.¹⁴ Volontärturism blir ett bättre sätt att resa på eftersom man inte exploaterar landet lika mycket som traditionell turism. Volontärturism blir som Wearing skriver en utvecklingsstrategi för hållbar utveckling där alla parter kan tjäna på turism.¹⁵ Wearing menar också, i likhet med Rydsmo, att volontärturism ökar medvetenheten och förändrar värderingar vilket leder till att de människor som varit volontärer förändrar sin livsstil.¹⁶ Wearing och Rydsmo delar alltså uppfattning om att verksamheten leder till utveckling för volontären och länderna i syd, men det som skiljer Wearing från Rydsmo är att Wearing fokuserar på själva resan som volontären gör och den personliga utveckling som volontären kan göra. Wearing definierar volontärverksamheten som en form av semester som innehåller hjälpsatser och detta är ett annat perspektiv på volontärverksamheten än det som Rydsmo presenterar i sin rapport.

Det som Wearing gör konkret i sin studie är utifrån cirka 100 intervjuer med volontärer, som åkt med en miljöorganisation, försöka ur ett sociologiskt perspektiv fastställa vilka det är som åker som volontärer, vilka motiv volontärerna haft, deras uppfattning av värdlandet men fram-

---

¹¹ Rydsmo (1998), s. 4 och 45.

¹² Rydsmo (1998), s. 11.

¹³ Rydsmo (1998), s. 33ff och 49.

¹⁴ Wearing (2001), s. 1.

¹⁵ Wearing (2001), s. x.

¹⁶ Wearing (2001), s. 1.

förallt hur de har påverkats som individer av sitt volontärskap.¹⁷ Studien har gjorts i Australien vilket leder till att Wearings resultat är specifika för just den delen av världen. Faktorer som värderingar och sätt att organisera volontärverksamheten är exempel på underliggande förklaringar till Wearings resultat. Detta är något som framhålls när denna studie jämförs med Wearings resultat i uppsatsens diskussionsavsnitt.

I Wearings studie lyfter han fram olika motivationsfaktorer som han menar ligger till grund för varför ungdomar vill åka i väg på volontärresor och dessa drivkrafter är:

- Altruism
- Att få resa och vara med om äventyr
- Personlig utveckling
- Professionell utveckling
- Själva volontärprogrammets utformning
- Platsen och tidpunkten var rätt.¹⁸

Alla dessa motivationsfaktorer kan användas som funktionsfaktorer, dvs. att verksamhetens funktion även kan vara det som driver unga människor att vilja bli volontärer. Dessa funktionsfaktorer kommer att användas i denna undersökningens analysmetod.

Förutom Rydsomos och Wearings forskning har även Anthony Giddens och Tommy Lundströms resonemang om individualitet, stora och små livsprojekt och ”fragmentariskt medlemskap”, som nämndes i inledningstexten, använts vid analysen av intervju svaren i denna uppsats.

Metod för analys och datainsamling

Den metod som används vid en undersökning består av två moment. Det första momentet är den metod som används vid analysen av materialet och det andra är den praktiska metod som används vid insamlingen av materialet. I detta avsnitt kommer båda dessa moment att presenteras.

Att analysera förståelsen av volontärverksamhetens funktion

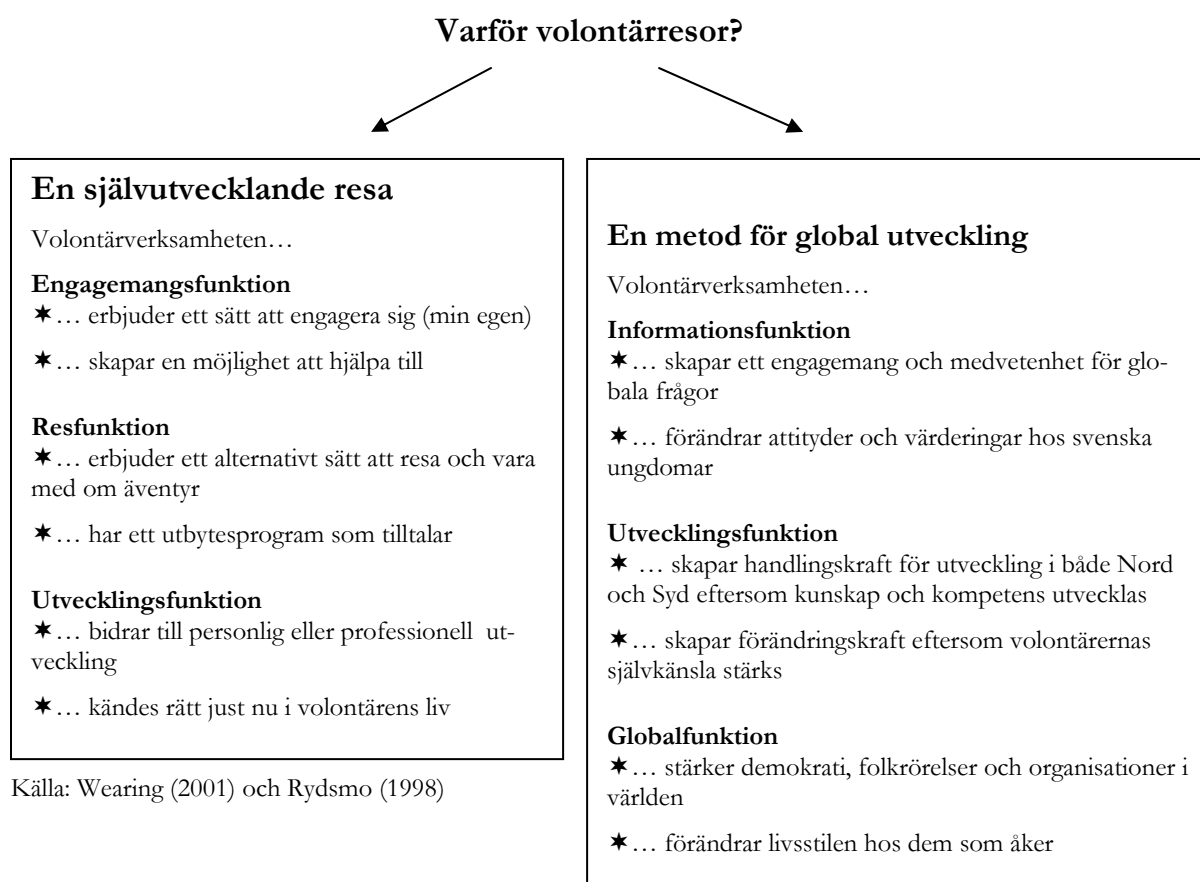
Utifrån vad som hittills skrivits i denna uppsats så kan det konstateras att det finns olika sätt att definiera volontärverksamhetens funktion och att det i grunden rör sig om två antaganden. Det första är att denna verksamhet finns för att skapa engagemang, handlingskraft och global utveckling medan det andra antagandet är att verksamheten främst handlar om ett alternativt sätt att resa som görs utifrån individualistiska motiv. Utifrån dessa två antaganden har följande figur utformats:

---

¹⁷ Wearing (2001), s. 3 och 19.

¹⁸ Wearing (2001), s. 65ff.

Figur 1: "Varför volontärresor?"

Källa: Wearing (2001) och Rydsmo (1998)

Dessa två antaganden har egentligen ingen glasklar gräns mellan sig utan vissa påståenden påminner om varandra. Det är inte tänkt att dessa två ramar ska vara varandras motpoler, utan tanken är att dessa två ramar ska representera olika sätt att angripa volontärverksamhet. Medan den ena lägger fokus på individen och dess önskemål, engagemang och utveckling, så lägger den andra mer fokus på förändringspotential och utvecklingsfunktion som berör så många fler än bara volontärerna som åker. Det intressanta i denna studie är att se var volontärerna befinner sig i sin förståelse av denna verksamhet. De faktorer som finns i dessa ramar används i denna undersökning för att tolka informanternas intervjusvar och för att göra resultatet begripligt. Med hjälp av dessa två angreppssätt på samma verksamhet har mitt resultat fått ett större djup och kunnat visa på funktioner på olika plan, något Wearing och Rydsmo inte lyckats göra.

Innehållet i ramarna är taget från Wearings och Rydsmos förståelse av volontärverksamheten, men undantag från första faktorn i ramen som heter "En självutvecklande resa". Faktorn "... erbjuder ett sätt att engagera sig" bygger på idén om "fragmentariskt medlemskap", som nämndes i inledningen. Med detta menas att man åker på en volontärresa för att man vill engagera i något utan att egentligen kunna definiera varför. Resa blir en del av det individualistiska livsprojektet, vilket passar bra under kategorin "Den självutvecklande resan". I denna ram har även egna rubriker skapats för att dels poängtera de olika faktorernas karaktär, men också för att Wearing själv använde dessa faktorer som motivationsfaktorer. I denna studie har de däremot använts som funktionsfaktorer för att det är det som denna uppsats fokuserar på. Rydsmo har i sin studie haft funktionsperspektivet och därför kunde hans faktorer och rubriker användas rakt av.

Själva undersökningskapitlet har strukturerats upp utifrån de frågor som ställdes i sambandet med undersökningens syfte och här följer en mer utförlig beskrivning av vad som har besvarats under de fyra frågorna:

1. Varför väljer unga människor att bli volontärer?

- a) Hur ser informanternas intresse ut för resor?
- b) Hur ser informanternas intresse och engagemang ut för globala frågor?
- c) Varför valde informanterna att åka som volontärer? Vad var det som lockade och vad var målet med resan?
- d) Varför tror informanterna att andra unga människor åker som volontärer?

I det första avsnittet i undersökningen, som handlar om motiv till volontärresan, har först informanternas relationer till resor undersökts. Att detta var intressant berodde på att Wearing i sin studie såg en koppling mellan ungdomarnas vilja att åka på en volontärresa och deras erfarenheter och intresse för att resa. Han menade att de som aldrig hade rest förut gjorde inte denna resa så mycket för själva resan, medan de som varit ute och rest förut såg volontärutbytet som en chans att få komma ut i världen igen, vara med om ett äventyr och göra något gott.¹⁹ Sedan har informanternas intresse och engagemang för globala frågor undersökts för att kunna stämma av med Rydsmos tes om att volontärresor leder till ett ökat intresse och engagemang för globala frågor. När jag har ställt denna fråga till informanterna har jag kunnat fastställa ifall de redan hade ett stort engagemang innan de åkte. Sedan har informanterna själva få svara på varför just de åkte och varför de tror att andra väljer att åka. Informanternas motiv har sedan kategoriserats utifrån de faktorer som finns i ramen ”Den självutvecklande resan” (se figur 1) eftersom informanterna nämnde motiv som befann sig på ett personligt plan. Dock har en neutral kategori också tagits med för att inte utesluta andra motiv än de som finns Wearing nämner.

2. Vilka förväntningar hade informanterna på volontärresan innan de åkte?
  - a) Hur trodde informanterna att de skulle påverkas av sin resa?
3. Hur påverkades informanterna av volontärutbytet?
  - a) Vad hände med informanternas intresse och engagemang för globala frågor?

Fråga 2 och 3 rör de förväntningar som fanns innan resan och om dessa förväntningar infriades eller inte. Dessa två frågor har undersökts utifrån en kvalitativ analys, där informanternas svar presenteras i en löpande text. Ingen kategorisering har gjorts eftersom det hade blivit överflödigt till skillnad från fråga 1 och 4 där materialet varit stort. Där har tabeller underlättat hanteringen av materialet.

4. Vilken betydelse och funktion tillskriver informanterna verksamheten?
  - a) Vem är volontärverksamheten till för?
  - b) Vilken betydelse har verksamheten för de fattiga länderna dit volontärerna reser?
  - c) Vilken betydelse har verksamheten för Sverige och det svenska samhället?
  - d) Vilken funktion fyller volontärverksamheten?

Sista frågan handlar om volontärverksamheten på en mer generell nivå. Medan de andra tre frågorna försökte definiera verksamhetens funktion utifrån informanternas personliga erfarenheter så syftade den sista frågan till att söka mer generella funktioner. Fast fortfarande så bygger dessa generella svar på informanternas intervjusvar där de fick svara på hur de trodde att det är. Den sista frågan, rörande den funktion som informanterna tror att verksamheten fyller, har deras svar åter igen kategoriserats. Då har både Wearing och Rydsmo faktorer använts (se figur 1).

---

¹⁹ Wearing (2001), s. 70f.

Insamling av material

I Sverige finns 25-30 utbytesprogram för unga människor som bedrivs av enskilda organisationer som inte är kommersiella aktörer. Av dessa är 5-10 öppna för vem som helst att söka sig till, vilket innebär att inga krav på exempelvis utbildning eller arbetslivserfarenhet finns. Av dessa 5-10 är Internationellt Kultur Utbyte (IKU), AFS Interkulturell Utbildning och Centrum för Internationellt Ungdomsutbyte (CIU) de mest öppna.²⁰ CIU är den största organisationen och den enda som får direkt bidrag från Sida. CIU fungerar lite som en samordnare av alla organisationer som bedriver volontärutbyte och därför blir deras utbytesprogram bara en del av organisationens verksamhet. En skillnad mellan CIU:s utbytesprogram och exempelvis IKU:s är att man inom CIU åker i grupp, medan man inom IKU åker själv, med organisationen i ryggen. Eftersom jag var mer intresserad av den enskilda volontärresan valdes IKU som informanterkälla. IKU har funnits sedan 1974 och har därför lång erfarenhet av volontärverksamhet. Eftersom detta inte var en granskning av IKU som organisation, så var det viktigaste i mitt urval att organisation var en väl-etablerad volontärorganisation, inte hade en alltför stor inre organisation, att de hade en informativ hemsida och att de skulle vara tillmötesgående. Tiden för uppsatsskrivandet var begränsad och därför var det bra med en organisation som var lätt att få kontakt med och kunde hjälpa mig omgående med namn och telefonnummer till volontärer.

Att mina informanter varit iväg med IKU påverkade säkert deras sätt att tänka kring sin resa eftersom de fått en annan erfarenhet än de som åker på något av CIU:s utbytesprogram. Att åka själv eller i grupp gör skillnad i hur man resonerar innan resan, de förväntningar man har och hur resan påverkar er. Att resa mer självständigt och att vara iväg längre, som IKU:s volontärer är i jämförelse med CIU:s, får säkerligen konsekvenser för individen. Eftersom jag i denna studie ville studera hur enskilda personer tänkte kring sin resa upplevdes CIU:s gruppresor som en problematisk omständighet där individen blir en del av ett kollektiv. IKU:s volontärer kunde mer obehindrat prata om sina egna erfarenheter och förväntningar.

Efter att IKU valts som informanterkälla togs kontakt med IKU och en träff bestämdes med dem på deras huvudkontor i Stockholm. Mitt samtal med Karin och Jonas, som är IKU:s enda anställda personal, var ett informellt samtal som nedtecknades för hand. I detta samtal ställdes frågor kring verksamheten i stort och IKU i synnerhet. Den information jag fick kom att användas i denna uppsats bakgrundskapitel.

När informanterna skulle väljas fanns det två urvalskriterier och de var att personerna skulle ha varit i väg som volontärer med IKU någon gång sedan år 2000 och att de skulle vara unga kvinnor. Det kändes relevant att informanterna inte varit iväg för alltför länge sedan eftersom minnet av ens tankar innan resan är svagare ju längre bak i tiden vi kommer. Vilka personerna var (kön, etnicitet, social bakgrund) var intressant utifrån en representativitetsaspekt, men vid urvalet var det endast viktigt att de var kvinnor eftersom det enligt tidigare forskning framhåvts att det är mest unga kvinnor som åker. Eftersom denna undersökning berör ett relativt nytt forskningsområde fanns ambitionen att utgå från det generella i verksamheten och i detta fall är det generella att det är unga kvinnor som åker. Det har också framkommit att det är främst unga kvinnor som har eller ska studera på universitet, men det var inte kriterium som skulle styra urvalet i denna studie. Däremot var det en intressant omständighet som kändes relevant att studera och hur nära mina informanter står den akademiska världen presenteras i kommande avsnitt som handlar om just informanterna. Hur som helst så fick IKU urvalskriterierna och så gav de mig ett antal namn och telefonnummer. Eftersom tiden för uppsatsen var begränsad hann jag intervjua sex personer.

För att få volontärernas förståelse valde jag att intervjua de före detta volontärerna. Intervjuer ger forskare en möjlighet att fånga människors tankar och förståelse på ett bättre sätt än exempelvis enkäter. Vid en intervju har man möjligheten att omformulera frågor ifall informanten inte förstår vad man frågar efter. Vid intervjuer kan man se hur människor reagerar när de får vissa frågor och man kan få en förståelse för hur människor resonerar. Intervjuerna som gjordes var

---

²⁰ Rydsmo (1998), s. 20.

halvstrukturerade, efter Steinar Kvales modell, eftersom den intervjuformen på bästa sätt kan fånga upp hur en person tänker kring olika frågor. Med halvstrukturerade intervjuer menas att det finns ett antal frågor som ställs till samtliga intervjupersoner, men att dessa frågor är så pass öppna så att det finns utrymme för intervjupersonerna att ge längre svar. Dessutom fanns det utrymme för intervjuaren att ställa följdfrågor, som inte behöver vara de samma för alla intervjupersoner.²¹ De intervjufrågor som utarbetades i samband med denna undersökning strukturerades upp kring följande teman:

Bakgrund och Intresse för resor

Först fick informanten presentera sig själv och sitt intresse för resor eftersom det var intressant att lära känna informanten och se ifall personen rest mycket innan denne blev volontär.

Intresset för volontärresan

Nästa steg var att fråga personen om varför denne ville bli volontär, hur personen kom i kontakt med IKU och vad som fick denne intresserad. Detta för att försöka fånga personens allmänna förståelse av volontärresor och dess funktion.

Intresse för globala frågor

Sedan ställdes frågor om hur engagerad personen är i globala frågor och hur detta intresse ligger i förhållande till volontärskapet. Här kunde man få indikationer om engagemang och altruism.

Volontärskapet

Efter att ha fått en bild av hur personens drivkrafter och intressen ser ut ville jag gå närmare in på själva volontärskapet dvs. vad som tilltalade personen, vilka förväntningar som fanns, trodde personen att denne skulle förändras under sin resa – hur i så fall, vilken påverkan hade resan på volontären (medvetenhet, engagemang, livsstil, självkänsla m.m.).

Volontärverksamheten i allmänhet

Sist, men inte minst, berördes själva verksamheten och informanterna fick frågor kring verksamhetens funktion, vanlig turism och om verksamhetens betydelse. (Se Bilaga: Intervjufrågor)

Intervjuerna med volontärerna skedde enskilt, vid ett tillfälle och utan påverkan av att några andra närvarande personer. Samtliga intervjuer spelades in på band och skrevs sedan ut. Vid analysen av intervjuerna har dels volontärernas svar analyserats, men även omständigheter som förekom under själva intervjusituationen har noterats eftersom kroppsspråk, osäkerhet och annat också kan säga mycket om hur personen tänker.

Presentation av informanterna

Mitt källmaterial består av sex intervjuer med före detta volontärer. Alla informanter har åkt med IKU någon gång sedan år 2000. Här följer en kort presentation av informanterna och en reflektion kring de källkritiska aspekter som finns. Informanternas namn är fiktiva och beskrivningarna sådana att informanternas identiteter i så stor utsträckning som möjligt inte ska kunna röjas.

Informanterna i denna studie är alla kvinnor mellan 21 och 28 år (genomsnittsåldern är 23,5). Hälften av dem åkte direkt efter gymnasiet, medan den andra hälften studerade på universitet samt reste eller jobbade innan sin resa. Idag studerar alla förutom Karolina, som är äldst och har avslutat sina studier på universitet. Dessa omständigheter gör att alla mina informanter är väldigt representativa för den ”generella” volontären. Tidigare forskning har visat att det främst är tjejer som söker sig till volontärprogram och att personerna är mellan 18-24 år. Dessutom finns det

---

²¹ Kvale (1997), s. 117.

fakta som visar att de som väljer att åka på volontärresor har eller ska studera på universitet/högskola. Det är alltså främst unga tjejer från en akademisk miljö som åker.²² Vad det beror på lämnar jag till någon annan att undersöka. Det går naturligtvis att ifrågasätta antalet informanter i förhållande till hur många som åker varje år (30 stycken), men eftersom tidigare forskning bekräftat att mina informanter mer än väl representerar de som vanligen brukar åka som volontärer så finns det inget som garanterar att mitt resultat skulle kunna se markant annorlunda ut om jag hade fler informanter.

För att skapa en uppfattning om vem som säger vad i denna studie följer därför här en kort beskrivning av informanterna:

Frida är runt 20 år. Direkt efter gymnasiet åkte Frida på sin volontärresa efter att ha varit på en kurs som Forum Syd anordnat. Hon var borta i ett år, men åkte tillbaka efter hemkomsten och bodde där några månader till utan att arbeta. Idag pluggar hon på högskola.

Karolina är över 25 år gammal och hon har rest mycket på egen hand ända sedan hon gick ut grundskolan och bott i bodde på olika ställen i världen. Hon utbildade sig i England och har jobbat på en biståndsorganisation i Sverige. Förra året åkte hon på sin volontärresa och var borta ett halvår. Idag jobbar hon på en stiftelse.

Linda är runt 25 år och hon åkte på sin volontärresa direkt efter gymnasiet. Hon var borta ett år och precis som Frida återvände Linda till sitt volontärland efter att hon kommit hem till Sverige. Efter sin volontärresa har Linda engagerat sig i IKU och idag läser hon på universitet.

Jessica är runt 20 år och även hon åkte på en volontärresa direkt efter gymnasiet, tillsammans med en vän. De var borta ett halvår. Idag pluggar Jessica på universitet.

Vanja är runt 25 år och efter gymnasiet åkte Vanja till Spanien för att pluggade spanska. Efter att ha börjat på universitet hemma i Sverige bestämde sig Vanja för att avbryta studierna och åka på en volontärresa. Hon var borta ett halvår. Idag studerar hon på folkhögskola.

Sara är runt 25 år och efter gymnasiet åkte Sara till Frankrike och jobbade som volontär där och sedan reste hon som backpacker i Asien. Volontärresan gjorde hon något år efter gymnasiet och hon var borta ett år. Idag är hon engagerad i IKU:s lokalförening och pluggar på universitet.

Det finns vissa källkritiska aspekter som bör framföras. Dels så var IKU som tipsade om dessa informanter och det kan möjligtvis ha påverkat vilka jag har fått prata med. Att två av personerna är engagerade i IKU kanske inte är en slump med tanke på att IKU förmodligen plockade fram namn på sådana som stuckit ut lite och som de minns. Linda och Saras intervjusvar påverkas givetvis av deras relation till organisationen, men det kändes ändå relevant att intervjua dem eftersom en tes som Rydsmo fört fram är att volontärresan ska leda till engagemang och om då vissa av mina informanter är engagerade så skulle det påverka mitt resultat negativt om jag plockade bort dem p.g.a. deras engagemang i organisationen. Lindas och Saras engagemang i IKU kom efter deras volontärresa och därför blir deras engagemang intressant i sig. Dessutom så låg valet av informanter lite i mina egna händer också eftersom jag fick flera namn och telefonnummer än jag behövde, så det slutliga urvalet gjordes ändå av mig.

När informanterna varit iväg på sina volontärresor varierar och därför så skulle deras minnen av förväntningar och liknande kunna präglas av hur länge sedan det var de åkte. När idén till denna uppsats föddes fanns det tankar om att välja informanter som ännu inte åkt iväg, just för att på ett bra sätt fånga deras förväntningar och föreställningar kring vad denna resa skulle leda till. Dock bestämdes det på ett tidigt stadium att det var mer intressant att studera personer som varit iväg på en volontärresa därför att man då skulle få en "efterdimensionen". Personer som

---

²² Rydsmo (2001), s. 27, Nyström (2001), s. 9 och Wearing (2001), s. 44 och 71.

varit iväg har en förståelse för hur resan faktiskt *har påverkat* dem och då kan man få deras förståelse för verksamhetens funktion på flera plan, såsom den funktion de förväntade sig att resan skulle ha och den funktion de idag kan säga att den haft. Denna dimension skulle utebli om inte informanterna varit iväg på sin volontärresa. Av mina informanter hade alla utom Linda varit iväg tämligen nyligen, dvs. år 2003 eller 2004. Linda var i väg redan år 2000 och detta kan kanske vara relevant när man tolkar hennes intervjusvar. Dock upplevdes inte Lindas intervjusvar mer problematiska än någon annans svar och troligtvis påverkas inte hennes trovärdighet av att det var ett tag sedan hon var iväg på sin resa.

Centrala begrepp

I denna uppsats har begreppet *volontär* en central plats och själva ordet kommer ur ett latinskt ord för ”fri vilja”. Den vanligaste definitionen som ordet volontär brukar ha är att det är en individ som gör en frivillig, organiserad insats utan någon ekonomisk ersättning.²³ I de sammanhang som denna uppsats berör, dvs. de utbyten till utvecklingsländer som är till för ungdomar, brukar man också kalla volontärerna för ungdomspraktikanter. Det finns egentligen ingen större skillnad mellan en volontär och ungdomspraktikant, vilket tyder på att trots namnet ”volontär” så handlar det inte om biståndsarbete i vanlig mening.²⁴ I dessa sammanhang handlar volontärskapet mer om att man hjälper till för att få en större inblick i samhället. Tyngdpunkten ligger i det kulturutbyte som volontärerna ska få. Dessutom så betalar ungdomarna för att få vara volontärer, vilket inte brukar förekomma bland traditionella volontärer. Det dessa volontärer gör är mer av en turistresa med inslag av hjälparbete, som Wearing definierat det. För att poängtera att det som informanterna gjort inte bara handlar om arbete utan att tyngdpunkten ligger på själva resan kommer det de gjort kallas för *volontärresa*. Den verksamhet som finns kring dessa volontärresor kallas i denna uppsats för *volontärverksamhet*. I detta begrepp ingår alla de organisationer som möjliggör för unga människor att åka utomlands och arbeta ideellt samtidigt som de får en kulturell upplevelse.

Andra begrepp som används i denna uppsats är nord- och sydländer. Det finns olika benämningar på skillnaderna mellan den rika delen av världen som brukar innefatta de flesta länder på norra halvklotet. Ofta används termerna ”u-land” och ”i-land”, men dessa är problematiska eftersom de indikerar att olika länder befinner sig på olika stadier i samma utvecklingsförlopp. Att det bara skulle finnas ett utvecklingsalternativ är ett konstruerat tänkande och frågan är om samma utveckling är önskvärd. Dessutom så ligger det en underton i begreppet i-land om att de har nått slutmålet i utvecklingen och detta stämmer förmodligen inte eftersom många länder som räknas som i-länder har många problem som skulle kunna falla under begreppet ”fattigdom”.²⁵

Ett annat begrepp som används och som kan vara lite luddigt är *globala frågor*. I denna uppsats är detta ett samlingsbegrepp för de olika internationella teman som brukar diskuteras. Det är teman som rör politiska, ekonomiska, sociala och kulturella frågeställningar på en global nivå. Exempel på teman som hamnar under detta begrepp är rättvis handel, global miljöpolitik, sociala rättvisfrågor och utvecklingshinder.

---

²³ Engel (2003), s. 9 och Wearing (2001), s. 53.

²⁴ Rydsmo (1998), s. 13.

²⁵ Smekal (1993), s. 4 och De Vylder (2002), s. 60f.

Bakgrund

I detta kapitel kommer volontärverksamheten för ungdomar att sättas i ett större sammanhang. Först kommer en beskrivning av volontärutbyte och den verksamhet som finns kring detta. Sedan kommer en närmare beskrivning av IKU, organisationen som alla informanter åkt med, och vad det innebär att åka som volontär med IKU.

Volontärverksamheten

Generellt kan man säga att det finns två typer av volontärarbeten för svenskar i sydländerna. Den första typen rör kvalificerat volontärarbete där människor med en yrkesutbildning åker till länder i syd på flerårskontrakt för att arbeta med det de är utbildade i. Dessa professionella volontärer åker ofta med en organisation och exempel på sådana organisationer är Afrikagrupperna, UBV och Forum Syd. Den andra typen av volontärarbete är den avsedd för unga människor, mellan 18 och 30 år, och där det knappt eller inte alls krävs någon utbildning för att man ska få åka iväg som volontär. När det gäller det okvalificerade volontärarbetet så betalar volontären själv sin resa, mat och logi och till skillnad från de professionella volontärerna så är dessa yngre volontärer ofta ute mellan 3 till 12 månader. Organisationer som arbetar med detta är bland annat IKU, CIU och KFUM.²⁶

Att unga människor åker ut i världen och jobbar som volontärer är en relativt ny företeelse, precis som backpacking och organiserade äventyrsresor är.²⁷ Det är en internationell verksamhet där länder ofta ingår i ett nätverk som bedriver volontärutbyten sinsemellan. Om detta är en stor verksamhet finns det inga siffror på, men att verksamhetens popularitet ökar och att det är fler och fler som söker sig till denna verksamhet är något som har bekräftats i olika källor.²⁸ I Sverige så räknade man år 1998 att det var cirka 2000 unga människor som åkte iväg som volontärer (ungdomspraktik som vissa kallar det) och det finns inget som tyder på att denna siffra ska ha minskat. Att volontärverksamheten blivit större kan beror på en rad omständigheter. Exempelvis så har nog Internet påverkat mycket eftersom det är ett billigt sätt för de mindre organisationerna att synas och de flesta unga människor använder sig av Internet när de letar efter olika saker. Dessutom så finns svenska guiden *My Tellus*, som ges ut av CIU, och som innehåller tips och förslag på organisationer som anordnar volontärutbyten. Därtill finns det internationella guideböcker som guidar unga människor genom volontärverksamhetens djungel. Tomas Rydsmo, som granskade utbytesverksamheten i Sverige 1998, konstaterade då att det finns cirka 500 aktörer på marknaden, men att det egentligen bara var ett 10-tal som var öppna för alla mellan 18 och 30 år. Rydsmo tog upp att det 1998 kom nya anvisningar från Sida där man sa att organisationer som har utbyten för människor mellan 18 – 30 år och där utbytet varar 3-12 månader är berättigade till stöd från Sida.²⁹ Eftersom ingen har studerat organisationernas utveckling sedan 1998 så är det svårt att säga hur Sidans anvisningar påverkat organisationerna.

Varför finns då denna verksamhet? Det finns väl lite olika tankar kring detta. Stephen Wearing, den australiensiske professorn som skrivit om volontärturism, menar att många unga människor resor mycket idag och att det finns en efterfråga hos dessa människor på att man vill kunna kombinera semester med hjälpverksamhet.³⁰ Här i Sverige finns åsikten att verksamheten främst är till för att unga människor ska få erfarenheter och kulturellt utbyte. Själva volontärarbetet är inte det främsta syftet med resan. Detta var det första Karin och Jonas, som jobbar på IKU: s huvudkontor i Stockholm, sa. De poängterade starkt att vad de sysslar med är just kulturutbyte

²⁶ Mejl från Tomas Agnemo (2005-04-07).

²⁷ Wearing (2001), s. 7.

²⁸ Rydsmo (1998), s. 3 och 27, Nyström (2001), s. 9 och Mattson (2002).

²⁹ Rydsmo (1998), s. 3

³⁰ Wearing (2001), s. 1.

och inte bistånd. Biståndsverksamheten, menade de, har ett annat syfte och en annan funktion.³¹ Den funktion som denna verksamhet fyller handlar främst om att ”öka kunskapen hos svenskar om hur världen ser ut och öka engagemanget för global utveckling, samt nyansera bilden av fattigare länder”.³² Att detta skulle vara det främsta syftet håller IKU med om och de hänvisade till att deras syn på volontärverksamhetens funktion sammanfattades i boken *Att mötas och utvecklas – ABC i att bygga interkulturella utbyten* (2001). Förutom kulturutbyte och intresse för världen skriver IKU på sin hemsida: ”Många som väljer att arbeta volontärt gör det för att det känner att de vill göra en insats för att förbättra världen, men den personliga utvecklingen är också viktig”.³³ Här nämns den personliga utvecklingen som Wearing så starkt poängterar. Dessa funktioner befinner sig på ett övergripande plan, en ideologisk nivå, men en ren praktisk funktion som verksamheten fyller är att den att det underlättar för ungdomar som vill åka iväg. I samtalet med Karin och Jonas på IKU sa de att deras organisation också fyllde funktionen att de möjliggjorde för lokalt engagemang i och med att de har lokalföreningar där deras volontärer kan engagera sig efter sina resor.

Vilka är det som brukar åka iväg som volontärer? Wearing, som studerat volontärverksamheten, har konstaterat utifrån internationella studier att det främst är individer mellan 18 och 25 år som åker på volontärresor.³⁴ Detta stämmer väl överens med hur det ser ut här i Sverige också. Det man märkt här i Sverige är att det är mest tjejer som väljer att åka och att dessa tjejer ska eller håller på att studera på högskola eller universitet.³⁵ Ofta intresserar sig dessa tjejer av samhällsämnen och språk. På IKU har man upptäckt vissa mönster och man delar därför, lite grovt, in volontärerna i två kategorier: Dels finns de som är intresserade av *landet och språket* och dels de som lägger större vikt vid *själva resan, volontärskapet och äventyret* (vill göra den unika resan). Sedan menar de på IKU att det finns de som åker för att de är intresserade av *globala frågor*, medan andra åker för *den personliga utvecklingen*. Vad som lockar dessa unga människor till att vilja åka som volontärer menar Karin och Jonas är att de vill få ut mer av sin resa än vad vanliga turister får.³⁶

Internationellt Kulturutbyte (IKU)

IKU har funnits sedan 1974 och samarbetade med ASSE Språkresor från början. 1995 valde IKU att bryta detta samarbete för att ingå i International Cultural Youth Exchange (ICYE), som är en internationell organisation som idag samarbetar med 35 länder. Att organisationen består av medlemsländer innebär att det inte enbart är ungdomar från nord som åker till syd, utan de länder i syd som ingår i samarbetet skickar volontärer till exempelvis Sverige. ICYE bildades 1949 i USA, men idag har det sitt huvudkontor i Berlin. Det är en icke-statlig organisation som förespråkar ungdomars mobilitet, internationell förståelse och aktivt och globalt engagemang. De hoppas att deras verksamhet ska leda till engagemang för fred och rättvisa. På deras broschyr lyder deras slogan så här: ”If you want to make a difference: join ICYE”. Det är här i den största skillnaden ligger mellan IKU och ICYE. ICYE skriver om förändring, engagemang och utveckling, medan IKU skriver om kulturutbytet och det interkulturella lärandet. IKU är också en fredsorganisation och deras beskrivning av IKU: s mål och funktion stämmer väl överens med Sidas syn på vad volontärverksamheten borde syfta till. Dessutom så har IKU implementerat millenniemålen i sitt arbete.³⁷

---

³¹ Samtal med Jonas och Karin på IKU (2005-04-08).

³² Mejl från Caroline Jonasson (2005-03-08).

³³ IKU: s hemsida.

³⁴ Wearing (2001), s. 10.

³⁵ Nyström (2001), s. 9 och samtal med Jonas och Karin på IKU (2005-04-08).

³⁶ Samtal med Jonas och Karin på IKU (2005-04-08).

³⁷ IKU: s hemsida, ”Worlds of experience – ICYE International Cultural Youth Exchange” och Örtquist (2005) .

Att åka som volontär kostar och det brukar volontärerna själva få betala, vilket de ofta gör med diverse stipendier som finns att söka. Hos IKU kostar det 36 000 kr för ett år och 26 000 kr för ett halvår. Denna avgift går till volontärernas mat, logi, fickpengar, försäkringar, språkkurs och stöd i form av olika läger före, under och efter sitt år/halvår med IKU. Dessutom går avgiften till administrativa kostnader som finns för att kunna genomföra volontärutbytet. Utöver deltagaravgiften måste volontärerna betala sin resa och visum.³⁸ Frågan om detta är en stor summa kan diskuteras. Stephen Wearing skriver i sin bok att det är intressant att många väljer att betala så mycket för att få arbeta, när det enligt honom är billigare att åka som turist till samma ställe.³⁹ Han skriver i och för sig utifrån ett annat sammanhang och volontärresorna som han har studerat har kanske kostat mer än vad volontärresor kostar här i Sverige. Pengarna som volontärerna betalar till IKU går till volontärernas utbyten och IKU har, som så många andra liknande organisationer i Sverige, inget vinstsyfte.⁴⁰ De pengar som IKU får till sin verksamhet kommer från Ungdomsstyrelsen. Sedan får de också organisationsbidrag. Den enda organisationen som får bidrag direkt från Sida är, enligt Karin och Jonas på IKU, Centrum för Internationellt Ungdomsutbyte (CIU).⁴¹ Det är också den organisationen som Tomas Rydsmo menar har tagit på sig rollen som samordnare av utbytesprogram.⁴²

Hur marknadsför sig IKU? Hur får ungdomar kontakt med IKU? Enligt Karin och Jonas på IKU är Internet den viktigaste länken till dem. Det är så folk brukar hitta IKU. Det finns inga resurser till något större informationsmaterial, så därför är Internet en viktig källa och att före detta volontärer sprider information till sina vänner och bekanta.⁴³ När mina informanter fick frågan om hur de kommit i kontakt med IKU svarade nästan alla att det var genom Internet.⁴⁴ En av informanterna, Frida, kom däremot i kontakt med IKU när de var och pratade på en kurs som Forum Syd anordnade.

Innebörden av att vara volontär

Det finns olika benämningar för det som IKU valt att kalla volontär, men innebörden är ofta detsamma oavsett organisation. Att åka som volontär, eller som praktikant, handlar om att man får åka till ett annat land och hjälpa till ideellt i ett eller flera projekt. Det är inte meningen att volontären ska ersätta ordinarie arbetskraft utan ”vara två extra händer”. De projekt som volontärerna får arbeta på varierar, men de handlar främst om sociala projekt såsom arbete på barnhem, skolor, ungdomscentrar och organisationer som jobbar med mänskliga rättigheter. Men det finns även projekt som är inriktade på miljö- och djurrättsfrågor. Vilket projekt man hamnar på beror dels på vilket land man väljer att åka till och vilka önskemål man har.⁴⁵

Året som volontär hos IKU

Det är på våren som IKU rekryterar unga människor inför höstens kull av volontärer som ska bege sig ut i världen i augusti. Ofta brukar de ha 30 stycken volontärer som får åka iväg på ett utbyte som varar ett halvt eller helt år. I juni brukar IKU anordna ett förberedelseläger som varar i tre dagar. Under dessa dagar får de blivande volontärerna möjligheten att träffa andra volontärer och prata om hur det är att resa till andra kulturer, om kulturkrockar, rättigheter och skyldigheter

³⁸ ”IKU – Internationellt KulturUtbyte” (2005).

³⁹ Wearing (2001), s. 2.

⁴⁰ IKU: s hemsida.

⁴¹ Samtal med Jonas och Karin på IKU (2005-04-08).

⁴² Rydsmo (1998), s. 45.

⁴³ Samtal med Jonas och Karin på IKU (2005-04-08).

⁴⁴ Intervju med Jessica (2005-05-02), Sara (2005-05-02), Karolina (2005-04-29) Vanja (2005-04-11) och Linda (2005-04-07).

⁴⁵ IKU: s hemsida och Rydsmo (1998), s. 13.

m.m. Det blir en allmän förberedelse och man går inte in på några specifika länder, utan den informationen får volontärerna under introduktionslägret som hålls när volontärerna anländer till sina respektive länder. Under det lägret får de träffa de volontärer som också ska vara i samma land och så får de beskrivningar av de olika projekten som volontärerna kan välja att jobba på.

I resan ingår det 30 timmar språkkurs, men hur detta organiseras är olika. Efter introduktionskursen åker volontärerna till sina projekt och hur de bor varierar. Vissa bor hos värdfamiljer, andra bor med personalen på projekt och vissa bor med andra volontärer. Det är tänkt att de ska jobba 30-35 timmar per vecka på projektet, men det är flexibelt. Tanken är att de ska bo och jobba i de samhällen som de är i. I januari har volontärerna en mitterminsutvärdering där de får prata om vad de lärt sig och vad de skulle vilja göra och uppnå under sista halvåret. I juni har de ett avslutningsläger. I augusti åker de hem och efter cirka en månad träffas alla, som varit iväg under det året, här i Sverige under ett utvärderingsläger. Under detta läger får de hemkomna volontärerna prata om det de varit med om med personer som också gjort en liknande resa.

Vad som händer sedan efter det sista lägret är olika, men IKU menar själva att de försöker få sina hemkomna volontärer att fortsätta engagera sig, till skillnad från andra liknande organisationer. Det finns de som fortsätter att engagera sig i IKU genom att vara aktiv i någon av deras sju lokalgrupper, men det finns också de som fortsätter plugga på universitet eller liknande och som IKU tappar kontakten med.⁴⁶

---

⁴⁶ Samtal med Jonas och Karin på IKU (2005-04-08).

Förståelsen av volontärverksamhetens funktion

Syftet med denna undersökning var att analysera den förståelse svenska ungdomar, som varit iväg på en volontärresa, har för den svenska volontärverksamhet funktion. I detta kapitel ska de sex informanternas intervju svar presenteras och analyseras.

Varför väljer unga människor att åka till fattigare länder som volontärer?

Första avsnittet i undersökningen berör informanternas motiv bakom sin volontärresa. Det finns teser om att resvanor och intresse för globala frågor inverkar på volontärers beslut om att bli volontärer, så detta undersöks först i detta avsnitt. Sedan kommer informanternas svar om vad som låg bakom deras beslut att vilja åka på en volontärresa och vad de tror ligger bakom andras beslut.

Intresset för resor

Stephen Wearing, som gjorde en sociologisk undersökning inom detta forskningsfält, konstaterade i sin forskning att volontärernas föräldrar och vänner och deras gemensamma resande ofta påverkar volontärernas intresse för resor. I hans forskning hade majoriteten av volontärerna tidigare erfarenheter av resor, vilket Wearing tolkade som en bidragande faktor till att de valde att åka som volontärer.⁴⁷ Alla informanter i denna studie växte också upp i en miljö där det restes en hel del. Alla hade på ett eller annat sätt rest i Europa med sina familjer och hälften av informanterna hade även varit utanför Europa någon gång under sin uppväxt. Alla utom två hade dessutom rest i Europa, Asien, Australien och Nordamerika på egen hand eller med kompisar innan de valde att åka med IKU. En av dem som inte rest själv har däremot rest till Asien och Afrika efter sin volontärresa.⁴⁸ Alla var alltså beresta innan sin volontärresa, vilket bekräftar Wearing's forskning.

När informanterna själva fick frågan om de tror att det finns ett samband mellan tidigare resor och valet av att åka som volontärer svarade alla, förutom Karolina, att det förmodligen fanns ett samband. Vanja var den som tveklöst menade att alla förmodligen har rest något innan volontärresan. Hon tänkte nog på att de flesta kommer från familjer där man rest en del, medan de andra kanske mer tänkte på resor de kan ha gjort på egen hand och att många väljer att åka direkt efter gymnasiet. Fast som Frida påpekade så har nog alla, oavsett om man rest innan eller inte, ett intresse för att resa och att man rest spelar förmodligen en roll. Sara sa så här:

Jag tror att det är lättare att åka iväg om man har rest mycket innan. Har man intresset för att resa så har man ofta rest... kanske. Fast det är inte säkert... det blir ju ett mindre steg att åka om man rest innan.⁴⁹

En anledning till varför många vill åka som volontärer är för att man vill komma in i ett samhälle mer, vilket kommer att beröras mer senare i undersökningen, och orsaken till det kan vara att man rest som turist och märkt att man inte lär känna samhället när man reser på det sättet. Precis som Jessica sa:

Man kanske söker något mer. Innan kanske man inte vet... om man aldrig varit ute och rest så kanske man inte förstår de begränsningar som finns i en vanlig resa. Man tror att man kan resa

---

⁴⁷ Wearing (2001), s. 65.

⁴⁸ Intervjuer med samtliga informanter (2005-04-07 – 2005-05-02).

⁴⁹ Intervju med Sara (2005-05-02).

och lära känna alla och se hur allt funkar, men sen när man reser så ser man stora barriärerna mellan turister och folket, det behöver inte bli så men att det lätt blir så.⁵⁰

Detta var fallet för Sara som rest som backpacker innan sin volontärresa och hon sa att det inte var så givande eftersom man stannar på ett ställe i några få dagar och så träffade man mest bara andra backpackers. Till skillnad från de andra var Karolina lite skeptisk till om det finns ett samband mellan tidigare resor och valet av att vilja bli volontär. Fast hon menade ändå att om man har erfarenhet av andra kulturer så påverkar det mycket.

När informanterna fick frågan om hur deras intresse för resor såg ut så svarade alla att det intresset var stort och de tyckte att det var kul att resa. Vanja var väl den som sa att hon just nu inte var så intresserad för att det intresse hon haft innan mättats en aning och att hon behövde bearbeta sina intryck. Karolina sa att hon alltid haft ett stort intresse men att hon helst inte åker till vanliga turistorter utan till ”ställen som är ovanliga och där man bara slänger på sig ryggsäcken och ger sig ut på upptäcktsfärd”⁵¹. Frida sa också att hon gillar att åka ”till nya ställen och utforska”⁵². Jessica sa att hon tyckte det var ”kul att komma till nya platser och träffa nya människor [---] Men det är skönt när man inte bara är en vanlig turist, utan att man kommer in i ett samhälle”⁵³. Linda och Sara sa också att de gillade att resa. Detta visar att alla informanterna har haft ett stort intresse för att resa och mycket av det kan ha att göra med att de växt upp i sådana miljöer där resandet varit en återkommande händelse. Det var intressant att många av dem sa att de inte var intresserade av att resa som vanliga turister utan att de gillar att göra den ”unika” resan.⁵⁴

Orsaken till att det är intressant att undersöka informanternas intresse för resor är för att man kanske hittar mönster för vilka det är som åker på volontärresor. När informanterna själva fick svara på hur deras tidigare resor påverkat dem svarade de så här:

Det har påverkat mig ganska mycket. Speciellt när man reser själv så... man blir inte rädd för att åka iväg. Sen att man blir intresserad av att resa och se mer.⁵⁵ (Sara)

Jag har då mest varit på charterresor... men efter ett tag kände jag att jag inte ville åka på fler charterresor utan nu vill jag åka på... göra något annat. För en charterresa är inte, anser jag, en resa där man åker för att lära känna landet utan man åker till någon badort med massa svenskar.⁵⁶ (Frida)

För då var det så där att man vågade ta ett eget steg...⁵⁷ (Vanja)

Det blev nog lättare att åka ut sen efteråt. Man vet att man... att man varit utanför Sverige gör att man vet att det funkar och att det går bra. Man behöver inte oroa sig för det.⁵⁸ (Jessica)

De har nog påverkat väldigt mycket.⁵⁹ (Linda)

Man har lärt känna många nya kulturer och det är väl det jag tycker är häftigt. Man har fått lära känna otroligt många människor från hela världen. Det är nog det som jag tycker har påverkat mest.⁶⁰ (Karolina)

---

⁵⁰ Intervju med Jessica (2005-05-02).

⁵¹ Intervju med Karolina (2005-04-29).

⁵² Intervju med Frida (2005-05-02).

⁵³ Intervju med Jessica (2005-05-02).

⁵⁴ Intervju med Karolina (2005-04-29), Frida (2005-05-02), Jessica (2005-05-02), Sara (2005-05-02) och Linda (2005-04-07).

⁵⁵ Intervju med Sara (2005-05-02)

⁵⁶ Intervju med Frida (2005-05-02).

⁵⁷ Intervju med Vanja (2005-04-11).

⁵⁸ Intervju med Jessica (2005-05-02).

⁵⁹ Intervju med Linda (2005-04-07).

⁶⁰ Intervju med Karolina (2005-04-29).

Alla menade att de påverkats av sina tidigare resor, förutom Linda som mer refererade till de resor hon gjort efter volontärresan. De likheter som man kan se i svaren är de att deras tidigare resor gjort dem mindre rädda för att ta steget till att bli volontärer och att deras resor fått dem att vilja resa mer. Karolina tog upp detta ur en annan vinkel än de andra. Hon sa nämligen att hon lärt känna många kulturer och människor och anledningen till att hennes svar skiljer sig från de andras kan bero på att hon rest betydligt mer än de andra innan sin volontärresa.

Intresset och engagemanget för globala frågor

Tomas Rydsmo la stor vikt vid det globala intresset och att volontärresornas främsta funktion var att öka kunskaper och skapa engagemang. Så frågan är om informanterna i denna studie var globalt intresserade och engagerade innan sitt volontärutbyte?

Bland informanterna fanns det tre med ett uttalat globalt intresse, och då i politisk mening. Linda har varit väldigt engagerad i olika frågor och forum sedan högstadiet. Hon var med och anordnade en hungerstrejk för en flykting, elevrådskonferenser för Sveriges elever och lite engagemang i Rädda Barnens lokalgrupp. Hon menade att hon befann sig i en krets där folk engagerade sig och det uppmuntrades. I detta citat kan man nästan fånga hennes engagemang:

Jo, det har funnits ett globalt engagemang! I mina dagböcker har jag klistrat in bilder på fattiga barn och så och skrivit dikter om det. [-] Jag har också ett högt samvete, om det är intressant. Jag känner... jag tar väldigt mycket ansvar och känner någonstans att det är mitt ansvar att göra något för dessa barn. Det kände jag redan som liten.⁶¹

Sara är den andra som varit väldigt engagerad och intresserad av globala frågor och hon sa att det alltid varit stort, men att hon inte varit organiserad i någon förening eller parti. Hon har varit passiv medlem i Amnesty. Annars har det blivit många demonstrationer med Palestina-gruppen där hennes föräldrar varit och fortfarande är engagerade.

Jessica var också intresserad och lite engagerad i globala frågor innan sin volontärresa. I sin intervju sa Jessica att hon sedan högstadiet funderat kring rättvisefrågor och att hon sedan en tid tillbaka varit passiv medlem i Attac. Hon menar att hon inte hade "stenkoll", men att hon hade läst en del om sådana frågor. Hon är även med i organisationen som har hand om rättvisemärkningen.

De övriga tre var inte så engagerad eller intresserade av sådana frågor innan sina volontärresor. Vanja berättade att hon nog var intresserad men att hon inte gjorde så mycket av det intresset. Hon var inte engagerad i något speciellt. Hon sa: "Min världsbild var nog väldigt mycket Europa"⁶². Frida var också intresserad av sådana frågor, men var aldrig med i någon förening eller så.

Och slutligen Karolina som var den som var mest osäker kring sitt intresse för globala frågor. Hon sa: "Jag tänkte nog inte så mycket på det. Jag tänkte väl mest att jag ville åka ner och hjälpa barn som har det svårt"⁶³.

Varför valde de att åka som volontärer? Vad lockade och vad var målet med resan?

Alla informanterna hade ett starkt intresse för att resa och de hade alla rest en del innan sina volontärresor. Dessutom så var hälften av dem väldigt intresserade av globala frågor, vilket förmodligen kan ha påverkat deras val av att vilja bli volontär. Nu ska vi se vilka andra drivkrafter som ligger bakom informanternas vilja att åka på en volontärresa. För att få en struktur på informanternas svar kommer dessa att först presenteras lite kort och sedan placeras i en tabell som utgår från Stephen Wearings motivationsfaktorer (se figur 1). Dessutom har en extra kolumn lagts till eftersom informanterna nämnt saker som inte Wearing tagit med i sin studie.

⁶¹ Intervju med Linda (2005-04-07).

⁶² Intervju med Vanja (2005-04-11).

⁶³ Intervju med Karolina (2005-04-29).

För Sara fanns det en mängd olika orsaker till varför hon ville åka som volontär, men mest var det nog för att hon rest en del innan och tyckte att det inte gav så mycket att bara resa runt. Nu ville hon resa till ett ställe och vara på samma plats under en längre tid. Som hon själv uttryckte det: ”Det är väl det att man verkligen kommer in i där man är och så... i den kulturen... att man är där på allvar och inte bara stressar förbi och träffar turister”⁶⁴. Dessutom så handlade det om att hon vill komma bort från Sverige och hon var intresserad av att jobba med bistånd eller liknande. Hon tyckte att IKU erbjöd det bästa programmet och att själva organisationen var trevlig då den var familjär och ideell. Målet med resan kände hon var att dels få lära känna nya människor och en ny kultur, men även att få göra nytta genom volontärarbetet.

För Jessica var det också längtan efter att få resa till ett annat land och bo på samma ställe en längre period. Och detta var hennes mål också. Hon sa att hon ville ”få lite känsla för hur det funkar och inte vara där och suga ut dem och leva som en kung utan få en känsla för hur det är att bo där”⁶⁵. Andra mål som Jessica hade med resan var att få en *egen* bild av världen utanför Europa och nya perspektiv på saker och ting. Dessutom hade hon en förhoppning om att utvecklas sig själv.

Till skillnad från Sara och Jessica, som kom på detta med volontärskapet i slutet av gymnasiet eller efteråt, så har Vanja så länge hon minns alltid vetat att hon ville göra en sådan här resa. Hon ville se det som man aldrig får se på TV, allt det som finns utanför Europa, och hon ville inte bara resa, som hon själv uttryckte det. Hon ville inte vara turist igen. Vid en tidpunkt i livet då hon studerade, och inte riktigt trivdes med det, fick hon möjligheten att åka med IKU och hon kände att det var en spännande grej och tog chansen och sökte volontärplatsen. Dessutom skulle hon få åka till ett land där man talade spanska, vilket Vanja kunde. Själva målet med resan var som Vanja själv sa:

Mest personlig utveckling, ärligt talat. Jag känner inte... visst fanns det en gnutta av att ”Nu ska jag göra någon nytta” men inte så mycket. Jag ville se vad det var.⁶⁶

Precis som Vanja hade Karolina tänkt sig en sådan här resa sedan hon var liten, fast Karolina hade alltid haft en klar bild av var hon ville åka och vad hon skulle göra på plats. I en viss period i livet bestämde hon sig för att nu var det dags och så åkte hon. Att det blev IKU var för att de inte krävde någon viss utbildning. Så Karolinas motiv till resan var att dels få åka till Afrika och dels för att få hjälpa människor, framförallt barn. Målet, som Karolina beskrev det, var att få den upplevelse som hon alltid drömt om sedan hon var liten, vilket var att få åka till Afrika och umgås med de utsatta barnen och bygga upp ett barnhem.

För Linda hade det också varit självklart att hon en dag skulle göra en sådan här resa. Hon tror att hon blev inspirerad till att göra själv volontärgrejen på mellanstadiet då några personer från Individuell Människohjälp (tror hon) kom till hennes klass och pratade om deras volontärresa. De visade en film som Linda minns ganska tydligt. Hon säger att hon blev väldigt tagen av det och visste på något sätt att hon också skulle göra något sådant efter gymnasiet. Hon valde att åka med IKU för att de hade många länder att välja mellan och så ställde de inga krav. Målet med resan var som hon själv uttryckte det ”att rädda världen”, vilket betydde att hon ville göra en stor insats på plats. Hon sa så här: ”Jag ville göra en insats samtidigt som jag skulle få en upplevelse och en kulturupplevelse och en resa som andra också skulle tycka var häftigt”⁶⁷.

För Frida var detta med volontärresan inget hon hade tänkt på hela sitt liv. Hon var i en sådan fas i livet att hon funderade på vad hon ville göra efter gymnasiet och så fick hon höra talas om detta. Hon sa:

---

⁶⁴ Intervju med Sara (2005-05-02)

⁶⁵ Intervju med Jessica (2005-05-02).

⁶⁶ Intervju med Vanja (2005-04-11).

⁶⁷ Intervju med Linda (2005-04-07).

Jag ville göra något annorlunda [--] Jag ville jobba som volontär, det tyckte jag verkade vara kul... göra en annan typ av resa... lära känna landet och kulturen... och så var jag nyfiken på att få komma utanför Europa.⁶⁸

Fridas mål med resan var just att få komma iväg och se och göra någonting annorlunda. Hon ville lära känna en annan kultur. Fast hon sa även: ”Sedan så var det jättebra att åka iväg och jobba som volontär och hjälpa massa folk och sådär... så gott det går”⁶⁹. Alla nämnde liknande motiv till varför de valt att åka och här följer en tabell där informanternas svar har kategoriserats:

Tabell 1: ”Motiv till resan”

	Ett sätt att engagera sig	En möjlighet att hjälpa till	En alternativ resa	IKU: s utbytesprogram lockade	Utveckla sig själv	Kändes rätt just då	Andra motiv
<i>Sara</i>		Ville göra någon nytta och ville gärna prova på volontärarbete eftersom hon varit intresserad av biståndsarbete.	Var trött på resor där man rester runt. Ville stanna på ett ställe en längre tid och komma in i ett samhälle. Lära känna nya människor och en ny kultur.	Tyckte deras organisation och program var bäst: Familjärt och ideellt.		Ville komma bort från Sverige.	
<i>Jessica</i>			Ville stanna på ett ställe och inte bara vara turist. Ville komma in i ett samhälle.		Ville utveckla sig själv.		Få en egen bild av världen och nya perspektiv.
<i>Vanja</i>		Ville göra någon nytta samtidigt som hon själv fick utvecklas.	Alltid drömt en sådan här resa, där hon inte är en vanlig turist.		Få tala spanska och utveckla sig själv.	Hon trivdes inte med studierna och ville gärna göra detta istället.	
<i>Karolina</i>		Hjälpa människor och bygga barnhem.		Att det inte ställes några utbildningskrav.			Att få komma till Afrika.
<i>Linda</i>		Ville ”rädda världen”.	Att göra en unik resa och få en kulturupplevelse.	Att de inte ställde några krav.			
<i>Frida</i>		Hon skulle få göra något nyttigt samtidigt som hon fick kulturupplevelsen.	Ville göra en annan typ av resa och få en annorlunda upplevelse.			Hon ville göra något annorlunda efter gymnasiet.	

Källa: Intervjuer med samtliga informanter (2005-04-07 – 2005-05-02).

⁶⁸ Intervju med Frida (2005-05-02).

⁶⁹ Intervju med Frida (2005-05-02).

Utifrån denna tabell kan man utläsa att ingen åkte för att de bara ville engagera sig i något, fast det var några som formulerade sig som att de fick en chans att göra någon nytta ”på köpet”.⁷⁰ Alla utom Jessica sa att de åkte för att hjälpa till, alltså för att göra det jobb som ingår i volontärresan. Detta tyder på att det finns ett överhängande intresse hos dem som väljer att åka på en volontärresa att göra nytta. Av de svar som framkom var det egentligen bara Lindas svar som tydde på en vilja att förändra något. Det gör att hennes främsta motiv kan tolkas som ett uttryck för intresse och engagemang för globala frågor.

Det var intressant att se att alla utom Karolina åkte för att de ville göra en ”annan typ av resa”, en resa många av dem drömt om att göra. Att Karolina inte nämnde detta kan bero på att hon rest en hel del innan sin volontärresa och de resor hon gjort var annorlunda. Hon bodde en längre tid på vissa ställen och därför hade hon redan gjort det som många av de andra informanterna eftersträvade efter att enbart ha rest som turister. Detta bekräftar IKU: s bild av dem som åker. IKU delade in volontärerna i två generella kategorier: En grupp som åker för att de är intresserade av ett visst land och de som åker för själv upplevelsen. Karolina som är den enda som inte nämner upplevelsen, och den alternativa resan, är den enda som ville till ett specifikt ställe. De andra valde kontinent i samband med att de kontaktat IKU och var i gång med att få en volontärplats. Ingen av de andra informanterna kunde heller motivera varför de valt det land som de gjorde. Detta kunde i och för sig inte Karolina heller, förutom att hon alltid haft en längtan till Afrika.

Det var förvånansvärt få som sa att de åkte för sin egen skull, för att de själv skulle förändras eller utvecklas. Det var bara två av informanterna som uttryckte detta motivet. Fast detta handlade om just motiv. När informanterna ställs inför frågan hur de trodde att de skulle påverkas så hamnade detta med personlig utveckling i nytt ljus. Fast det är ändå anmärkningsvärt att enbart två åkte med ett sådant uttalat motiv med tanke på att Wearing menade att de flesta åker med motivet att utveckla sig själv. Skillnaden mellan Wearing informanter och mina kan bero på att de bor och lever i olika delar av världen där kulturen skiljer sig åt. I Sverige kanske ungdomarna lever i en friare kultur där alla beslut dessa unga människor fattar utgår i stor utsträckning från individuella behov och önsknings. För de flesta av mina informanter var personlig utveckling inget uttalat motiv, vilket kan tolkas som att de inte har ett sådant behov och som i sin tur kan tolkas som att de lever i ett samhälle som tillgodoser detta behov. Ungdomarna i Australien kanske är mer bundna att leva på ett visst sätt och därför så uppfattar de volontärresan som en möjlighet att få göra något för sig själv.

Efter att ha fått informanternas personliga motiv till varför de valde att åka på en volontärresa ställdes frågan om hur de tänkte kring andras motiv.

Varför väljer andra att åka som volontärer?

I intervjun med informanterna passade jag på att fråga dem lite allmänna frågor kring deras uppfattning av volontärverksamheten i stort. En av frågorna handlade om deras uppfattning av varför unga människor väljer att åka på volontärresor och svaren jag fick var intressanta. Alla informanterna nämnde detta med att få bo på ett ställe, komma in i kulturen och få kulturutbyte. Detta speglar deras egna svar eftersom alla utan en själv åkte p.g.a. den anledningen. Fyra av informanterna sa att många drivs av att de vill ”hjälpa till”, ”göra skillnad”, ”rädda folk” eller ”rädda världen”.⁷¹ Lika många sa att det främst handlade om att göra den unika resan, vara med om ett äventyr och göra en kul och spännande grej.⁷² Som Frida sa: ”Huvudpunkten är att folk vill åka ut på äventyr och se ett nytt land”⁷³. Hälften av informanterna påpekade att många längtar bort till

---

⁷⁰ Intervju med Vanja (2005-04-11), Frida (2005-05-02) och Linda (2005-04-07).

⁷¹ Intervju med Vanja (2005-04-11), Frida (2005-05-02), Linda (2005-05-30) och Jessica (2005-05-02).

⁷² Intervju med Karolina (2005-04-29), Sara (2005-05-02), Frida (2005-05-02) och Linda (2005-04-07)

⁷³ Intervju med Frida (2005-05-02).

något annat och vill komma hemifrån.⁷⁴ Enbart två nämnde detta med intresse och engagemang för globala frågor,⁷⁵ fast att vilja göra skillnad och rädda världen är också ett uttryck för ett globalt engagemang. Sedan kom det ett svar om att man vill träffa andra unga människor eller att man är nyfiken på nya saker.⁷⁶ Det mest intressanta svaret var det som hälften av informanterna tog upp och det rörde något som kan liknas vid ett gruppträck.⁷⁷ Det handlade om att det finns outtalade förväntningar i vår kultur om att man bör resa och att många människor därför förväntar sig att man ska ut och resa. Linda formulerade det så här:

Sen finns det den nog den gruppen som gör det för att det är lite inne och häftigt. Det handlar om att man ska resa ändå – man SKA resa! [-] Man kanske inte har någon genuin ”rädda världen” tanke innan.⁷⁸

Vanja nämnde också detta och sa:

Och för att man kan det så borde man göra det! Jättemycket kan det vara det, tror jag. Unga människor får höra ”Du kan göra vad som helst! Du har hela världen framför dig!” och då känner man pressen att man borde ut och resa.⁷⁹

Sara nämner också att folk inte ska känna sig tvungna att åka iväg och de inte vill och det tolkar jag som att det är just detta med de förväntningar som finns på oss som hon menar. Att det skulle finnas sådana förväntningar i vår kultur stämmer med många teorier kring vår tidsanda.

Utifrån det informanterna sagt om sina motiv och andras motiv bekräftas Wearings antagande om att verksamhetens främsta funktion är att vara en alternativ turistform. Det globala perspektivet nämns också, men inte i någon större utsträckning. Det individualistiska livsprojektet, som Giddens och Lundström skrivit om, framkommer också i intervju svaren där informanterna berättat om att volontärresan kan bekräfta att de ”lyckats”.

Vilka förväntningar fanns på volontärresan?

Egentligen kan man säga att de saker som fick informanterna att vill åka på en volontärresa, dvs. deras motiv, också speglar deras förväntningar i viss mån. Dock framkommer andra aspekter när jag frågade dem angående deras förväntningar. Sara, exempelvis, svarade att hon hade höga förväntningar på volontärresan och att dessa bestod av att hon skulle lära sig ett nytt språk, lära känna en kultur och att hon skulle ”utvecklas jättemycket”. När jag tidigare frågat henne om hennes motiv så sa hon inget om personlig utveckling, men här framkom det att det ändå fanns en sådan förväntning. Jessica hade liknande förväntningar. Hon sa att hon förväntade sig komma in i ett nytt samhälle och lära känna folk. Sedan hade Jessica förväntningar som rörde hennes projekt. Hon såg fram emot att få erfarenheten av att ha jobbat för någonting bra och hade föreställningar kring det projekt som hon skulle hamna på. Hon tänkte sig att de skulle arbeta med välgörenhet i svensk mening, men det blev inte riktigt så menade Jessica. Vanja knöt också sina förväntningar till det arbete hon skulle göra på plats. Hon hoppades på att hon kunde bli en extra resurs. Dessutom hade hon förväntningar på allt hon skulle få se och att hon skulle åka dit själv.

Karolina är den av informanterna som hade klarast bild av var hon ville hamna och i vilket projekt hon ville jobba i, därför var hennes förväntningar knutna till just dessa saker. Även Lindas förväntningar var knutna till den insats hon skulle göra på plats och det var en stor insats tänkte

---

⁷⁴ Intervju med Karolina (2005-04-29), Frida (2005-05-02) och Vanja (2005-04-11).

⁷⁵ Intervju med Jessica (2005-05-02) och Vanja (2005-04-11).

⁷⁶ Intervju med Sara (2005-05-02) och Jessica (2005-05-02).

⁷⁷ Intervju med Karolina (2005-04-29), Linda (2005-04-07) och Vanja (2005-04-11).

⁷⁸ Intervju med Linda (2005-04-07).

⁷⁹ Intervju med Vanja (2005-04-11).

hon innan hon åkte dit. Sedan förväntade hon sig lära sig mycket och ha mycket frihet att kunna göra saker i projektet. De förväntningar hon haft angående den insats hon skulle göra omvärderades på plats, menar Linda. Från att ha velat göra en stor insats insåg hon att det var själva kulturmötet och att få träffa massa nya människor som var det viktigaste. Fridas förväntningar var många och därför bestämde hon sig för att inte hoppas på något speciellt. Det fick bli som det blir. Dock hade hon vissa konkreta förväntningar:

I och för sig hade jag sådana förväntningar att jag skulle lära mig portugisiska, jag ska bo i en familj som jag ska lära känna, det ska bli jättetrevligt, jag ska hitta ett volontär... ett ställe att jobba på med barn och jag ska kunna hjälpa dem med någonting. Vilka mer förväntningar hade jag? Ja, lära känna nya personer. Resa lite.⁸⁰

På frågan om hon inte hade förväntningar på att utvecklas personligen svarade hon att hon inte riktigt tänkte så utan kanske mer i banor som att det vore bra för henne att få komma iväg.

Dessa var de generella förväntningar informanterna hade på sin resa. Nästan alla (5) nämnde förväntningar rörande den nya kulturen och att få komma in i den och lika många tog upp detta med att få hjälpa till och de förväntningar de hade kring denna hjälp. Annars så handlade förväntningarna om att få lära sig ett nytt språk (2), utvecklas (1) och lära känna nytt folk (2). Från de allmänna förväntningarna var det intressant att få höra mer konkret hur de trodde att just de skulle påverkas.

Hur trodde volontärerna att de skulle påverkas av sin resa?

Sara, som ovan påpekade att hon förväntade sig att hon skulle utvecklas mycket, sa att hon inte hade några förväntningar på att lära känna sig själv. Hon sa:

Många sa innan vi åkte att de skulle utveckla sig, lära känna sig själv, men jag vet inte. Jag hade nog inte förväntningarna att jag skulle lära känna mig själv. Det är svårt att veta vad det är att lära känna sig själv. Nej, inte sådana förväntningar. Men att man utvecklas är klart och att man lär sig en massa nya saker.⁸¹

Detta visar på att Sara hade förväntningar rörande henne som individ, men att hon inte såg volontärresan som en inre resa då hon skulle få möjligheten att lära känna sig själv. Jessica trodde också att hon skulle påverkas personligen och det var även önskvärt från hennes sida. Annars så hoppades hon på att hon skulle få nya insikter rörande människans natur och det fick hon, men inte de hon kanske hoppats på. Vanja sa bara att hon hoppades på att hon skulle få lära sig väldigt mycket saker. Karolina berättade att hon fick höra av andra runt omkring sig att hon skulle förändras så mycket under sin resa, men hon höll inte med. Hon menade att man ställer om sig väldigt fort till den miljö och kultur man befinner sig i. Därför var personlig utveckling inget hon tänkte på utan det var erfarenheten hon ville ha. Dock menade hon att hon trodde att hon skulle bli en starkare människa och det är ju en viss form av personlig utveckling.

När Linda fick frågan om hur hon trodde att resan skulle påverka henne sa hon att hon trodde att hon skulle lära sig ett nytt språk och att hon skulle ”bli starkare i sig själv”, vilket skulle göra att hon skulle känna sig mer nöjd med sig själv. ”Att veta mer vem jag är och vad jag vill göra”⁸², sa hon. Frida sa att det var svårt att svara på denna fråga, men sa att hon trodde att hon ”skulle bli mer medveten om hur världen ser ut och hur det verkligen är”⁸³.

Vad de flesta informanterna har gemensamt är att de alla trodde att de skulle utvecklas på något sätt och att de skulle lära sig nya saker och få nya insikter/bli mer medvetna. Dessa förväntningar är intressanta utifrån Tomas Ryds mos tes om att volontärresorna ska vara en metod för

⁸⁰ Intervju med Frida (2005-05-02).

⁸¹ Intervju med Sara (2005-05-02).

⁸² Intervju med Linda (2005-04-07).

⁸³ Intervju med Frida (2005-05-02).

global utveckling. Han menade att volontärutbyten skapar medvetenhet, förändrar attityder och värderingar och förändrar livsstilen hos dem som åker. Dessa är saker han menar händer med volontärerna, eller bör hända, och det är intressant att informanterna hade förväntningar som stämde överens med denna funktion. Fast hur blev det då med informanternas förväntningar? Hur säger de idag att de har påverkats av sin resa?

Hur påverkades informanterna av volontärresan?

Sara kan bekräfta Ryds mos tes och förhoppningar. Sara menade nämligen att resan påverkat hennes sätt att se på saker och ting, att hon nu har något konkret att relatera till när hon läser på universitetet och att hon har insett ”att andra saker är viktiga”, vilket skulle kunna tolkas som om hennes värderingar förändrats.

Jessica nämnde framför allt att hon tycker att det är lättare att prata med människor från andra kulturer än vad det var tidigare. Hon upplever inte att det finns samma avstånd mellan henne och de från andra kulturer. Hon menade också att hon haft mycket nytta av sina kunskaper och erfarenheter under sina universitetsstudier. Dessutom har studierna blivit mer intressanta nu när hon kan tänka ett steg längre och koppla teorier till egna erfarenheter.

Vanja hade svårt att definiera hur hon hade påverkats, men hon visste att det var på många sätt. Det hon konkret kunde säga var att hon efter sin resa var tvungen att börja tänka på vad hon ville göra efter denna upplevelse. Förut hade hon haft denna dröm, men nu när den var uppfylld var hon tvungen att hitta sig en ny dröm. Fast hon fick mersmak för att resa och ska åka tillbaka till det land där hon var under sin volontärresa. På frågan om hon påverkats personligen av sin resa sa ”Oj ja!” och att detta skulle vara fallet hade hon räknat med.

Karolina trodde att hon skulle bli starkare av denna erfarenhet och det sa hon att hon blev också. Genom att visa att hon klarade av att leva i en utsatt situation blev hon starkare i sig själv. Dessutom så sa hon att hon nu vet att hon klarar av att göra en sådan här resa. Fast fortfarande påpekar hon att hennes liv inte blivit något annorlunda och det förklarar hon själv med att hon förmodligen alltid varit sådan människa som hon är idag.

Lindas förväntningar på hur hon skulle påverkas kom att förverkligas, förutom när det gällde ”att veta vem man är”, för det menar hon att hon verkligen inte visste när hon kom hem. Hon sa: ”Livet var mycket enklare innan jag åkte iväg”⁸⁴. Annars så känner Linda att hon har blivit starkare och hon vet att hon har lärt sig ett nytt språk. Sedan så sa hon att hon efter sin resa började se på saker på ett annat sätt. Saker som mode, trender och liknande har hon fått en annan inställning till. Hon började tänka mer på invandrars situation i Sverige och olika orättvisor som finns i vårt och andras samhälle. Hon påpekade att hon kände sig generellt mindre nöjd och trivdes mindre, men att hon samtidigt vet mer nu än förut.

Fridas förväntningar om att hon skulle bli mer medveten om hur saker och ting är infriades. Dessutom sa hon att hon lärde sig att människor kan se väldigt olika på saker och hon påstod att hon har vuxit. Alla informanterna verkade ha fått nya perspektiv, ökat sin medvetenhet och fått nya värderingar. Dessutom så nämnde Vanja, Karolina, Frida och Linda att de blivit starkare eller utvecklats på något annat vis. Annars fanns enstaka konsekvenser som det Jessica nämnde om att hon har fått lättare att prata med människor från andra kulturer och det Vanja sa om att hon efter sin resa var tvungen att formulera ett nytt drömprojekt. Vanjas svar är intressant eftersom det dels ger uttryck för det individualitet som Giddens skrivit om. Giddens menade att vår tid och kultur kännetecknas av att människor har små och stora livsprojekt och Vanjas livsprojekt var denna volontärresa. Nu gäller detta inte enbart Vanja, utan andra informanterna har också menat att denna resa var något de drömt om sedan de var små. Fast Vanja var den som beskrev den känslan som följer ett avklarat livsprojekt.

---

⁸⁴ Intervju med Linda (2005-04-07).

Hur påverkades informanternas intresse och engagemang för globala frågor?

I ett tidigare avsnitt undersöktes informanternas intresse och engagemang för globala frågor. I detta avsnitt ska det undersökas om hur informanternas engagemang och intresse påverkades under deras volontärresa och vad som hänt efter att de kommit hem. De som var mest engagerade innan resan var Linda och Sara och den intressanta skillnaden mellan Lindas och Saras engagemang på plats var att medan Lindas engagemang blev mindre ökade Saras. Det kan ha att göra med förväntningar och det projekt de hamnade på. Linda åkte ner med en lista på saker hon skulle åstadkomma och inget på hennes lista blev av. Sara hamnade på ett politiskt aktivt projekt där chefen var socialist och tillverkade varor för rättvishandel. Hennes chefs entusiasm bidrog till att Sara fick följa med på ett möte med Världsbanken. Omständigheterna på plats påverkade alltså dessa två annars väldigt engagerade själar. Fastän Lindas engagemang blev mindre på plats så blev det stort igen när hon kom hem till Sverige. Hon gick med i Attac och började engagera sig i den. Sedan läste hon en kurs om globala frågor och menade att hennes medvetenhet kring rättvisefrågor blev större i och med volontärresan och denna kurs. Sara berättade att när hon kom hem så kände hon sig frustrerad först, men sedan var hon med och drog igång en lokalgrupp inom IKU. Hon är fortfarande aktiv i den.

På frågan om hur Jessicas intresse och engagemang blev när hon kom till landet där hon skulle vara volontär sa hon: ”... känslan att vilja förändra blev större, men *vad* blev svårare”⁸⁵. Hon menade att när hon kom dit märkte hon hur komplext allt var och saker som var rätt på ett ställe var fel på ett annat. Sedan hon har kommit hem har hon hållit på med teater för Rädda Barnen och nu läser hon en kurs som handlar om utvecklingsfrågor.

På frågan vad som hände med Vanjas intresse och om det skapades något engagemang på plats svarade hon: ”Ja, det kan man ju säga!”. När hon sedan kom hem började hon engagera sig i IKU och diskutera mycket med folk runt omkring henne. Sedan drog hon och hennes kompis igång en skolturné där då åkte runt till olika skolor i Sverige och pratade om globala frågor.

På plats kände Frida att hon blev mer medveten om hur det kan vara att vara fattig och liknande saker. Sedan hon har kommit hem har hon engagerat sig i Röda korsets ungdomsförbund, där hon jobbar med flyktingar som fått uppehållstillstånd i Sverige. Fast på frågan om hennes engagemang i Röda korset har något att göra med hennes volontärresa svarar hon att hon tänkt engagera sig i Röda korset redan innan hon kom på att hon ville åka som volontär. Så det fanns alltså en vilja att engagera sig redan innan volontärresan och därför kan det här vara så som Giddens och andra varit inne på nämligen att unga ofta har ett behov och en vilja att engagera sig i något och att volontärverksamheten kan fylla det behovet. Frida förklarade att anledningen till att hon velat engagera sig i Röda korset är för att delvis ”utveckla mig själv och lära mig något nytt”⁸⁶.

På plats i Afrika var Karolina med och byggde upp ett barnhem och än idag har hon nära kontakt med detta barnhem. Karolina menar att hon lägger sitt engagemang i detta projekt och att hon är tillfredställd med det. Hon jobbar även som volontär på BRIS och i en stiftelse som rör barn, men detta är väl som hon gjort oavsett volontärresan, menar hon.

Oavsett hur stort engagemanget varit och är för globala frågor så har ju alla onekligen ett intresse för det på ett eller annat vis. För vissa tar det sig i uttryck i att man är med i någon organisation, passivt eller aktivt, som arbetar med dessa frågor (Amnesty, Attac, Röda korset, Rädda Barnen, Rättviseakademin, BRIS). Trots att informanterna inte ser några kopplingar mellan sitt intresse för globala frågor, sin volontärresa och sitt engagemang så tycker jag mig se ett visst mönster. Alla, kanske beroende av hur man definierar globala frågor, är intresserade av världen och att hjälpa människor som har det svårt. Alla har efter sina resor aktivt engagerat sig:

Linda – Attac och IKU

Sara – IKU

---

⁸⁵ Intervju med Jessica (2005-05-02).

⁸⁶ Intervju med Frida (2005-05-02).

Jessica – Rädda Barnen
Vanja – Skolturné om globala frågor och IKU
Frida – Röda Korsets ungdomsförbund
Karolina – Barnhemmet i Afrika, BRIS och stiftelsen som arbetar med sjuka barn.

Även om intresset fanns där redan innan volontärresan så bar alla informanterna på potential vilja att engagera sig. Volontärresan var kanske *ett sätt* för dem att uttrycka denna vilja.

Vilken betydelse och funktion tillskriver volontärerna verksamheten?

I detta sista avsnitt har själva volontärverksamheten studerats: Hur tänker volontärerna kring verksamheten och vilken betydelse tillskriver de den?

Vem är volontärverksamheten till för?

Det finns tre parter inom volontärverksamheten: volontärerna, organisationerna och projekten dit volontärerna åker. På frågan om vem verksamheten är till för svarar alla informanterna spontant att den är till för dem som åker som volontärer. Linda säger:

... den största vinsten ligger hos dessa volontärer som åker iväg. Att de får se en ny kultur och bli starka i sig själv.⁸⁷

Sara säger att den är till för alla, men som både Vanja och Linda påpekar är det till för dem med pengar. Vissa av informanterna påpekade under intervjun att den summa man betalar till IKU inte är så stor med tanke på vad man får för den, men det är ju ändå en stor summa som inte alla kan betala. Att organisationen skulle vara till för dem som åker i första hand är inte så märkvärdigt eftersom det är det som volontärerna gör som är kärnan i verksamheten.

Hur ser informanterna på de två övriga parter? Frida är den enda som nämner att den finns till för organisationerna och dem som ger bidrag till verksamheten. Hon menade att i Sverige kanske de inte tjänar några pengar på det, men att de får människor att bli intresserade för internationella frågor. Annars så nämner Frida, Linda, Karolina och Jessica att det delvis är till för värdlandet och projektet man är på, men de var lite osäkra och att verksamheten skulle vara till för värdlandet var inte helt självklart. Fast som IKU själv sagt så är det inte tänkt att ungdomsvolontärerna ska göra någon skillnad utan det är kulturutbytet som är det viktiga. Jessica nämner dock en intressant funktion där båda parter faktiskt tjänar något på denna verksamhet:

Sen tror jag att det blir ett ömsesidigt utbyte som har en poäng. Som känns att många som jag träffade där var lika fördomsfulla mot mig som jag kanske var fördomsfull mot dem, men de fördomarna försvann. De kunde se att vita människor också kan arbeta. Där jag var i alla fall tyckte de att det kändes jättekonstigt. Utbytet är nog för bägge tror jag.⁸⁸

Att verksamheten främst är till för de som åker verkar vara självklart, men vilken betydelse den faktiskt har för länderna de åker till möts med lite blandade känslor.

---

⁸⁷ Intervju med Linda (2005-04-07).

⁸⁸ Intervju med Jessica (2005-05-02).

Vilken betydelse har verksamheten för de fattiga länderna dit volontärerna reser?

Enligt IKU är inte själva volontärarbetet syftet med volontärresan, därför kan inte några förväntningar ställas på den betydelse som volontärresorna ska ha i värdländerna. Dock finns en ambition att vara en hjälpande hand och man vill nog kunna tillföra något till de projekt dit man skickar sina volontärer så att de ska känna att det är ett ömsesidigt utbyte. Det är detta som enligt Wearing är kärnan i volontärturism: Turism som är till för både turisterna och värdlandet. När informanterna fick frågan angående volontärverksamhetens betydelse för värdlandet svarade alla lite tveksamt:

Ja, det är bra fråga... Jag tror direkt så har den inte en så stor betydelse, men kanske det att man kan berätta här i Sverige om hur det är i dessa länder. Förstöra fördomar. Jag tror att många blir glada när man kommer och vill se vad de gör... det är svårt. Man kanske inte gör underverk kanske, men jag tror ändå att det har en del betydelse. Framför allt när man kommer tillbaka.⁸⁹ (Sara)

Och jag tror att dessa projekt som man åker till har nog mycket hjälp av en volontär. Men det är samtidigt mycket jobb att ta emot en volontär. Jag tror att de barn man kommer i kontakt med... ah det är nog både och för dem! Man kommer och går, vilket är väldigt negativt för dem. Dom fäster sig vid en och så sen drar man. Dom har ju säkert varit med om många sådana separationer så det är nog jätte jobbigt för dem. Det har jag tänkt på: *gör man verkligen en insats?*⁹⁰ (Linda)

I det första projektet som jag var på var vi två de enda vita så det blev en rolig grej att de hade folk som såg roliga ut. Men det gjorde absolut ingen skillnad för de bananer jag plockade eller den mat jag serverade i skolköket för deras produktion, men de kanske har fått ett minne mer där de kanske minnas detta som en rolig grej.⁹¹ (Jessica)

Jag tycker att det är gott att man visar ett intresse och så, och att man är där lite mer på deras villkor i alla fall. Man lever i deras familjer, jobbar på deras jobb... [-] På så sätt tycker jag det är jätte viktigt att vanliga människor härifrån kommer dit och skapar relationer. Men rent arbetsnyttomässigt för barnhemmet eller så tycker jag att det vore mycket bättre med en inhemsk person. [--] Man kommer dit och lära känna folk och det tar kanske fyra månader innan man lär sig och sen "Hejdå!". Det måste kännas hemskt för barnen. In och ut!⁹² (Vanja)

Jag tror faktiskt att det ha en väldigt positiv betydelse, men samtidigt så tror jag faktiskt att den kan vara negativ eftersom vissa som åker ner åker med inställningen att jag åker ner som vit människa och ska förändra hela Ghana, men den inställningen kan man inte ha för man måste acceptera deras sätt. [--] Men för barnen på detta barnhem betydde det otroligt mycket att vi kom dit.⁹³ (Karolina)

Jag tror egentligen så gör man inte en så jättestor skillnad. Man kanske gör skillnad för några stycken, en liten skillnad. Men det är jättesvårt att komma in någonstans och förändra någonting på sån kort tid när man inte är insatt i själva samhället och inte kan språket. Det tar så lång tid att bara lära känna rutinerna innan man verkligen kan göra någonting bra.⁹⁴ (Frida)

Vad alla informanterna ger uttryck för är en osäkerhet inför sin betydelse på plats. De resonerar i termer av att de kanske gör skillnad för några, men det är främst de som arbetat på ett projekt som verkligen utnyttjat deras hjälp.

---

⁸⁹ Intervju med Sara (2005-05-02).

⁹⁰ Intervju med Linda (2005-04-07).

⁹¹ Intervju med Jessica (2005-05-02).

⁹² Intervju med Vanja (2005-04-11).

⁹³ Intervju med Karolina (2005-04-29).

⁹⁴ Intervju med Frida (2005-05-02).

De positiva konsekvenserna som informanterna nämner, dels i texterna ovan, är de att volontärerna kan sprida information hemma i Sverige, motverka fördomar, ge människorna i värdlandet roliga minnen, att volontärer är där på värdländernas villkor och volontärer kan göra konkreta saker i projektet som gör skillnad. Vanja nämnde också i sin intervju att människorna som bor där får känna sig mer värdefulla eftersom volontärer kommer dit för att det tycker att landet och människorna som bor där är intressanta. Linda tar också upp att demokrati och jämställdhet sprids där då volontärerna pratar om det med folk.

Vilken betydelse har verksamheten för Sverige och det svenska samhället?

Den största vinsten som det svenska samhället kan sägas göras tack vare volontärverksamheten, enligt informanterna, är att de unga människor som kommer tillbaka från sina resor sprider den kunskap de samlat på sig under sina resor. Allt det dessa människor sett, gjort och varit med om berättas för familjen, vännerna och andra. Detta nämndes av nästan alla informanterna. Karolina exempelvis höll ett föredrag på sin arbetsplats, vilket säkert fick positiva konsekvenser. Linda nämnde i sin intervju att hon inte tycker att man i Sverige tar vara på alla de kunskaper som alla volontärer besitter. Om man engagerar sig i en av IKU: s lokalgrupper så kan man få bidrag från Sida, men annars så måste volontärerna bekosta allt själv om de vill berätta om sina erfarenheter. En annan sak som har betydelse för Sverige är att många av dem som kommer hem från volontärresorna börjar engagera sig och engagemang är alltid bra. Linda, som engagerat sig mycket för globala frågor, menar dock att många som engagerar sig ”bränner ut sig” för att de kämpar ständigt, men inget händer.

Andra saker som har betydelse för Sverige enligt informanterna är att toleransen mot andra ökar och deras informationsspridning kan bidra till att främlingsfientlighet minskar. En annan sak Frida nämnde var att Sverige får ett bra rykte när de skickar unga människor till andra länder. Hon berättade om att människor i landet dit hon åkte tyckte att volontärerna var duktiga och att de inte förstod varför svenskar väljer att åka till fattiga länder. Det Frida talar om är en sorts diplomati som dessa volontärer utför.

Precis som Rydsmo hoppats så bidrar volontärerna till att sprida kunskaper och erfarenheter om globala frågor med hjälp av sina erfarenheter av volontärresan. Detta är Sidas förhoppning också och därför kan det nästan konstateras att volontärresor faktiskt bidrar till att uppfylla detta mål. Dock är det också så att målet inte riktigt följs upp och som Linda uttryckte det så borde man från exempelvis Sidas håll ta vara mer på volontärernas kunskaper och engagemang.

Vilken funktion fyller volontärverksamheten?

Slutligen har vi kommit till huvudfrågan, nämligen den om volontärverksamhetens funktion. Informanterna fick denna fråga sist i intervjun och de tog upp olika funktioner på olika plan. Dessa funktioner har försökts kategoriserats på följande viss utifrån Wearings och Rydsmos funktionsfaktorer (se figur 1):

Tabell 2: ”Volontärverksamhetens funktion - Wearing”

<i>Erbjuder ett sätt att engagera sig</i>	<i>Skapar en möjlighet att hjälpa till</i>	<i>Erbjuder ett alternativt sätt att resa/Äventyr och en unik upplevelse</i>	<i>Personlig och professionell utveckling</i>	<i>Utbytesprogram som tilltalar</i>	<i>Ett alt. i vissa stadier i livet</i>
<p>Erbjuder en möjligt för unga att engagera sig/hjälpa till eftersom man själv får välja hur länge man vill vara bort. (Karolina)</p> <p>Verksamheten är behövd. (Linda)</p> <p>Måste finnas ett engagemang från början. (Linda)</p> <p>Så att folk kan göra detta. Att okvalificerade människor kan åka iväg. (Vanja)</p>	<p>Ungdomar och personer får en möjlighet att resa ut och jobba som volontärer fast de inte har någon yrkeserfarenhet. (Frida)</p> <p>Folk kan hjälpa varandra ideellt. (Linda)</p> <p>För att lindra människors samvete och ge dem en möjlighet att göra något gott. (Vanja)</p> <p>Betyder mycket för dem i projekten (Sara)</p>	<p>Den uppfylde min dröm (Karolina)</p> <p>Man kommer in i samhället på ett helt annat sätt än om man studerar eller är där som turist. (Jessica)</p> <p>Får nya kompisar och nya intryck (Sara)</p>	<p>Människor kan lära känna sig själv, fast det kan vara kontraproduktivt... (Linda)</p> <p>Man växer som person. (Linda)</p> <p>Det skapar identiteter hos de som åker. De blir betraktade på ett visst sätt av andra, vilket kan vara eftersträvansvärt för vissa. Man blir den som varit iväg på en volontärresa. (Linda)</p>		

Källa: Intervjuer med samtliga informanter (2005-04-07 – 2005-05-02).

I denna första tabell har det ibland varit svårt att särskilja de två första kategorierna. Att ”engagera sig” och att ”hjälpa till” kan ibland tyckas snarlika, men det finns en skillnad mellan de båda. Att ”engagera sig” är mer ett ytligt förhållningssätt vilket innebär att man vill engagera sig men man vet inte hur och i vad. Att vilja ”hjälpa till” är ett tydligare mål, vilket handlar om altruism. I dessa två kategorier har i alla fall fem av volontärernas svar kunnat placeras, vilket gör att man kan sammanfatta en del av informanternas förståelse med att de ser volontärverksamheten som en möjlighet för ungdomar att få hjälpa till. Det nämns även att länderna volontärerna åker till tjänar något på att ta emot volontärer.

En annan funktion som hälften av informanterna nämnde var att verksamheten ger en möjlighet att få komma in i ett samhälle och få vänner där, sådant som andra typer av resor inte kan erbjuda på samma sätt. Detta var det Wearing menade var själva vitsen med volontärresor, tillsammans med personlig utveckling. Wearing's kategori som handlade om själva utbytesprogrammet kom inte till sin rätta i detta avsnitt eftersom det handlade om hela verksamheten. Även sista kategorin, som handlade om att verksamheten skulle finnas till för dem som känner att de behöver göra något sådant här någon gång i livet, kom inte till sin rätt. Det är en personlig kategori som informanternas egna erfarenheter kunnat placeras i, men nu när frågan handlade om verksamhetens övergripande funktion var detta ingen faktor som informanterna nämnde.

Det mest intressanta i denna tabell var att enbart Linda nämnde detta med personlig utveckling. Hon tog upp flera aspekter av detta och den mest intressanta var den som rörde identitetsskapandet. Här är hon inne på detta med vår kultur och den tid vi lever i. Att volontärresan bidrar till att volontärerna får en viss självbild, och andra får en viss bild av individen som varit iväg, kan vara en viktig funktion i sammanhanget. Precis som Linda påpekade i sin intervju är detta inget man talar om. Det anses lite fult att säga att folk beundrar en för att man varit iväg på

en sådan här resa. Men bara att hon själv säger det tycker jag betyder något. Det visar på en omständighet som värderas högt i samhället och precis som det har nämnts tidigare i avsnittet ”Varför väljer andra att åka som volontärer?” finns det förväntningar på unga människor att de ska resa och de som gör det får den beundran som många längtar efter. Att resa, och att resa alternativt, är nästan som en norm och de som lyckas platsa i den känner sig lyckade och betraktas som lyckade av många.

Andra funktioner som informanterna nämnde har kunnat placeras i denna andra tabell som utgår ifrån Ryds mos funktionsfaktorer:

Tabell 3: ”Volontärverksamhetens funktion – Ryds mo”

Skapar ett engagemang och medvetenhet för globala frågor	Förändrar attityder och värderingar hos svenska ungdomar	Skapar handlingskraft för utveckling eftersom kunskaper och kompetenser utvecklas i nord och syd	Skapar förändrings-kraft då volontärernas självkänsla stärks	Förändrar livsstilen hos dem som åker	Stärker demokrat, folkrörelser m.m.
<p>Ökar engagemanget i Sverige. (Sara)</p> <p>Man får upp ögonen för globala frågor och globalt engagemang. (Linda)</p> <p>Ger nya kunskaper om hur det är i andra länder. (Sara)</p> <p>Människor lär sig hur det fungerar i andra länder och att allt är relativ. (Linda)</p> <p>Vi kan ge andra perspektiv och berätta om andra levnadsförhållanden. (Sara)</p>	<p>Ökar toleransen och förståelsen för andra människor och kulturer. (Jessica)</p> <p>Ökad tolerans här i Sverige. (Sara)</p>	<p>Band och kontakter kan knytas mellan länder. (Frida)</p> <p>Volontärerna kan dela med sig av information. (Frida)</p> <p>Det är nyttigt för folk i de länder som vi åker till att få reda på att vi inte har det så himla bra som de tror. (Vanja)</p> <p>Ömsesidigt utbyte. (Jessica)</p>			

Källa: Intervjuer med samtliga informanter (2005-04-07 – 2005-05-02).

Det var väldigt intressant att alla utom Karolina poängterade den potentiella förändring och utvecklingskraft som finns i denna verksamhet. Att det sedan mest var Sara och Linda som nämnde hur detta ökar individers medvetenhet och engagemang kan bero på att de själva varit eller är engagerade i IKU och i andra sammanhang som anknyter till globala frågeställningar. Detta faktum kan ha gjort att de har en större förståelse för vad denna verksamhet *bör* ha för funktion. Dessutom så utgår de säkert ifrån sig själva (de är väldigt engagerade människor) och ser en tydligare koppling mellan resan och deras personliga engagemang. Frida, Vanja och Jessica nämnde aspekter som handlar om konkret förändring och hur människors handlande förändras av sådana här resor.

Slutsats och diskussion

Att som ung åka iväg till ett land på andra sidan jorden måste onekligen göra stora intryck på en som människa. Att se och uppleva en kultur som är okänd för en och att utsättas för intryck och situationer man inte är van vid kan inget annat än sätta sina spår i hur man tänker om saker och ting och hur man väljer att agera i livet. Alla personerna i denna studie kan vittna om hur just deras volontärresa påverkat dem och jag tror att både Stephen Wearing och Tomas Rydmo kan se sin forskning respektive rapport som delvis bekräftad.

Syftet med denna uppsats var att studera den förståelse svenska unga människor, som varit iväg som volontärer i sydländer, har för den svenska volontärverksamhetens funktion. För att ringa in deras förståelse har frågor kring informanternas motiv, förväntningar, påverkan och deras tankar kring verksamhetens funktion ställts. Genom att först ställa frågor där de har fått svara utifrån sig själva har en del av syftet kunnat besvaras utifrån deras verkliga och personliga exempel. Att därefter komplettera denna personliga förståelse med deras generella uppfattning av den funktion som verksamheten fyller har gett ett nyanserat resultat som befinner sig på olika nivåer. Att använda sig av olika infallsvinklar (motiv, förväntningar, påverkan och allmän förståelse) för att få svar på den funktion som verksamheten fyller har gett en bredare förståelse för hur informanterna tänker, resonerar och förstår volontärverksamheten.

Vid analysen av informanternas intervju svar användes en analysram som innehöll två antaganden om den funktion volontärverksamheten fyller. Den första var ”Den självutvecklande resan” där tyngdpunkterna ligger på själva resan och att den är till för individen och hennes personliga utveckling. Den andra var ”En metod för global utveckling” där fokus ligger på det som volontärerna gör efter att de kommit hem till Sverige och de konsekvenser deras resande får på global nivå. Det första antagandet befinner sig på individnivå medan det andra är mer på en övergripande nivå. Det som var intressant var att jämföra informanternas förståelse utifrån dessa två antaganden. Hur mycket tänkte de egentligen på det globala perspektivet? Hur mycket tänkte de på den egna utvecklingen? Är verksamhetens funktion global utveckling eller erbjuder den en alternativ semester?

”En annan typ av resa”

Eftersom detta är en resa som unga människor måste betala för själva blir det utan tvivel så att det blir de som har råd att åka som åker och verksamheten måste fokusera på att ge dem som betalar en resa de sent glömmer. Detta är ett faktum och det är därför IKU och andra organisationer väljer att poängtera att detta är en resa som syftar till att ge volontären en kulturell upplevelse, snarare än att understryka det arbete de ska göra på plats. Verksamheten sysslar inte med bistånd och detta var en funktionsaspekt som IKU var snabb med att poängtera. Därför var det intressant att informanterna i många avseenden ansåg att detta var ett motiv till resan, både för deras och andras del. Det var även många som poängterade detta med att hjälpa till och göra nytta som en funktion som volontärverksamheten fyller. Att från IKU:s håll inte betona själva arbetsinsatsen kan bero på många saker. Dels för att det då inte ställs några krav på att volontärerna faktiskt ska göra någon skillnad och dels för att det inte går ihop med den förståelse man har för bistånd idag. Idag skickar man sällan biståndsarbetare till de fattigare länderna utan man utnyttjar de personalresurser som finns i landet. Sedan kan det vara så att det faktiskt är själva kulturutbytet som är det centrala. Precis som Linda nämnde så märkte hon på plats att hon ändå inte gjorde någon större skillnad arbetsmässigt, utan att det faktiskt var själva kulturmötet som var det väsentliga.

Att volontärresor erbjuder en unik upplevelse kan nog många hålla med om. Alla informanterna i denna studie lyfte fram det fina med volontärresor och en återkommande funktion var den att man genom volontärresan kunde komma in i samhället på ett helt annat sätt än vad man kan

som turist. Det faktum att alla hade ett stort intresse för resor och att alla rest en hel del innan sin volontärresa ger en förklaring till varför de uppfattar begränsningarna med vanliga resor, en slutsats som Wearing också gjorde i sin studie. Vad mina informanter också lyfte fram var att dessa tidigare resor fick dem att känna att det var ”ett steg mindre att ta” när de beslutat sig för att åka på sin volontärresa. Så att det är den unika resan som lockar är självklart utifrån de informanterna berättat och därför fyller volontärverksamheten absolut denna funktion. Därmed blir det inte helt missvisande att kalla denna verksamhet för volontärturism, som Wearing gör.

Wearing nämner i sin studie att själva utbytesprogrammets utformning utgjorde ett motiv för hans informanter. I denna studie nämnde flera av informanterna att de tyckte att det var bra att det fanns sådana här möjligheter för unga människor att åka iväg, men det var ingen som direkt sa att det var IKU:s program som fick dem att vilja åka på en volontärresa. Utformningen var uppskattad (hur länge man var borta och att inga krav ställdes), men ingen orsak till att de valde att åka.

Den självutvecklande resan

Det var många av informanterna i denna studie som sa att de åkte för att de befann sig i en period i sitt liv då de längtade bort från Sverige eller att de ville göra något annorlunda efter gymnasiet. I Wearing's studie var det också många som nämnde att de åkte för att de befann sig i en period i livet då de var mottagliga för sådana här förslag. Motivet att vilja komma bort innebär att volontärresor kan fylla funktionen som ett sätt att hjälpa människor ”fly vardagen”. Vill man göra något annorlunda i sitt liv blir volontärresor ett alternativ. Därför kan man ändå säga att denna verksamhet erbjuder ett sätt att engagera sig och göra något annorlunda.

Att man skulle utvecklas på något sätt var för mina informanter nästan en självklar konsekvens av en sådan här resa, vilket framkommer när de berättar om hur de faktiskt påverkats av sina volontärresor. Det var enbart Vanja och Jessica som åkte med ett uttalat intresse av att vilja utvecklas, men när frågor ställdes kring förväntningar och påverkan framkom det att personlig utveckling varit en väntad konsekvens för alla informanterna. Många av informanterna hade förväntningar på att de skulle bli starkare och utvecklas, vilket de idag också kan konstatera, men det var mer en bieffekt. På den konkreta frågan om vilka funktioner denna verksamhet fyller var det enbart Linda som nämnde detta med personlig utveckling. Att informanternas svar penklade en aning kan bero på att definitionen av ”personlig utveckling” inte är helt klar. Det finns många sätt som man kan utvecklas och i denna uppsats har begreppet lämnats relativt öppet för informanternas tolkning. Den slutsats som har kunnat dras är att personlig utveckling, oavsett tolkning, inte uppfattas som en drivkraft utan en konsekvens som man får på ”köpet” när man gör en sådan här speciell resa. Att bara en informant uppfattade personlig utveckling som en generell funktion som volontärverksamheten fyller bekräftar att nästan alla mina informanter saknar förståelsen för att volontärverksamheten finns för att utveckla unga människor. Hur det än må vara så nämnde de övriga informanterna inget om detta under sina intervjuer.

En intressant sak framkom i intervjuerna var det som relaterade till de kulturella förväntningar som finns på att unga människor bör ut och resande för att känna sig lyckade. Linda sa att resan formar volontärernas identiteter och att de känner sig lyckade i relation till andra. Detta är det Anthony Giddens skrivit om och det stämmer överens med Lindas beskrivning. Volontärresor bidrar till unga människors självuppfattning och blir för många ett av deras stora livsprojekt. Många av informanterna i denna studie berättade om att de drömt om att få göra något sådant här sedan de var små och denna verksamhet erbjöd dem möjligheten att uppfylla en av sina drömmar. Att det kostar att åka är en faktor som har betydelse för vem det är som åker, men det är också så att man inte behöver vara rik för att ha råd. Det finns oftast möjligheter att söka stipendier eller att spara. Detta är också ett kännetecken för den tid vi lever i. Alla kan resa och många gör det för att det är sammankopplat med lycka och personlig framgång.

En metod för global utveckling

I rapport *Global utveckling genom utbyten* menade Tomas Rydsmo att volontärverksamhetens främsta funktion var att vara en metod för utveckling och förändring på global nivå. Även han menade att volontärerna skulle förändras på ett personligt plan, men även här poängterade han att denna individuella utveckling är till för en global utveckling. Han tog upp vissa punkter som han tyckte var verksamhetens funktion och två av dessa handlade om engagemang, attityd- och värderingsförändring och informations-spridning. Han menade att engagemanget skulle skapas hos volontärerna tack vare deras volontärresor, men i min studie går det inte att säga att så var fallet. Hos många av dem fanns redan ett stort engagemang innan volontärresan, men oavsett omfattningen på engagemanget fanns ett sorts intresse för globala frågor hos alla. Långt ifrån alla hade ett politiskt engagemang, men viljan att hjälpa fattiga människor och barn fanns hos de flesta. Många har efter sina volontärresor engagerat sig i olika organisationer eller i saker som anknyter till det globala. Ingen påstår direkt att deras engagemang har uppstått tack vare volontärresan och därför går det inte att säga att det var resan i sig som fick alla informanterna att på ett eller annat vis engagera sig för olika ändamål.

Fastän det inte går att säga att informanternas engagemang skapats av volontärresan så har de alla bekräftat att deras medvetenhet och värderingar påverkats av resan. Att detta skulle ske förväntades av informanterna, vilket gör att de såg resan som en metod för att bli mer medvetna. Förväntningen och den verkliga påverkan gör att detta, som Rydsmo kallar informationsfunktion, är en viktig funktion som volontärverksamheten fyller. Volontärresorna får ungdomar intresserade av andra länder och de lär sig mycket under resans gång. När de sedan kommer hem till Sverige igen berättar de om sina erfarenheter och kunskaper för olika människor i olika sammanhang och i ett större perspektiv får detta viktiga konsekvenser för det svenska samhället. Denna funktion gör att det faktiskt finns en handlings- och utvecklingskraft i verksamheten, precis som Rydsmo konstaterat, men frågan är om denna kraft och potential får komma till sitt fulla uttryck?

IKU, som har sina lokalgrupper, erbjuder i viss mån ett forum för de hemkomna volontärerna att engagera sig. Dock räcker kanske inte detta. I intervjuerna uttrycktes en önskan om att fler skulle kunna ta vara på de kunskaper och erfarenheter de har. Detta gör att Rydsmo har rätt i att volontärverksamheten är en metod för global utveckling, men denna metod är långt ifrån utvecklad. Målet finns där, och volontärresorna är verktyget, men vad händer sen? Hur ska organisationerna agera för att kunskaperna ska omvandlas till handlingskraft? IKU berättade att inte alla organisationer inom volontärverksamheten har program för deras hemkomna volontärer och detta känns som en negativ faktor om man vill ta vara på det volontärerna kommer hem med. Har man ingen uppföljning av volontärerna sker en förskjutning av verksamhetens funktion åt turishållet. Ju mer uppföljning och efterprogram organisationerna erbjuder desto mer blir verksamhetens funktion att skapa handlings- och förändringskraft bland de svenska ungdomarna.

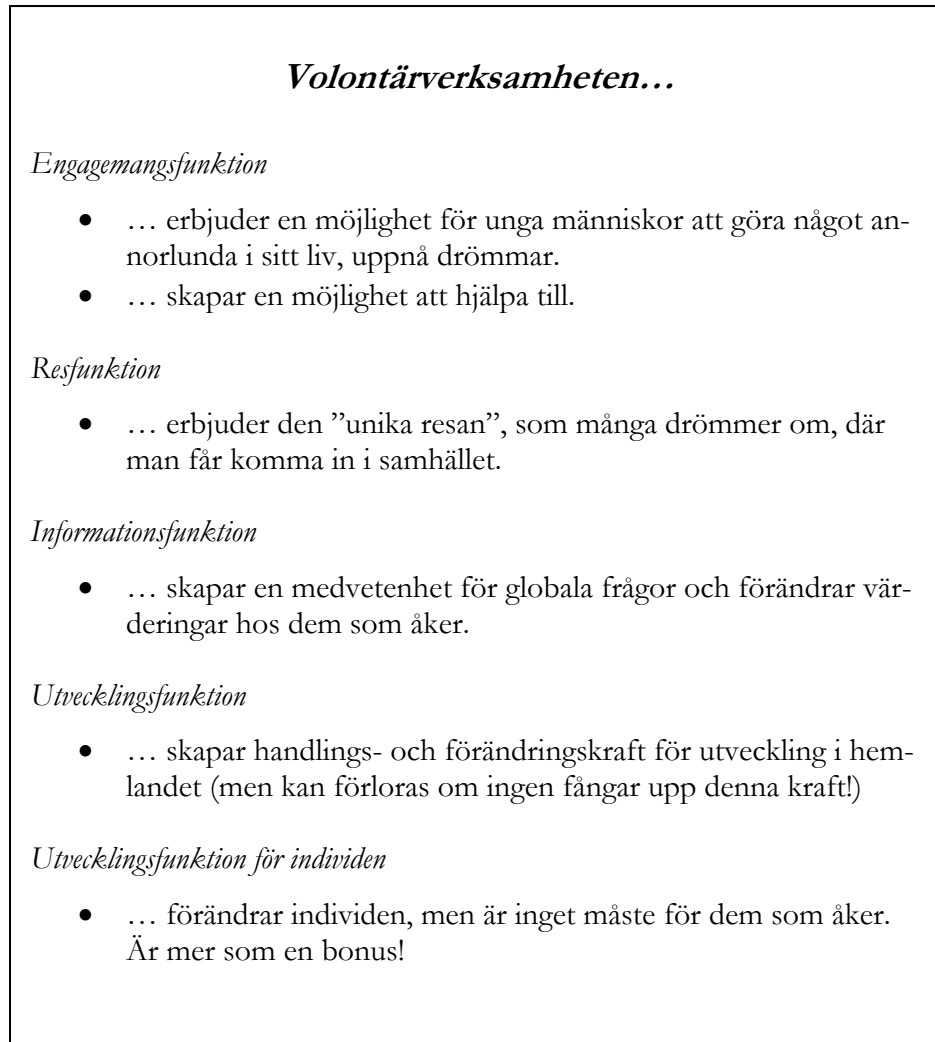
Om verksamheten skapar handlingskraft i sydländerna är mer tveksamt. Alla informanterna var inte helt säkra på vilken effekt deras närvaro i sydländerna hade. Om deras arbete i projekten gjorde någon skillnad var många osäkra på, men också vilket intryck de faktiskt gör i dessa länder. Den största positiva konsekvensen som de flesta informanter nämnde var det volontärerna kan göra när de kommer hemma till Sverige igen. Den informations-spridning som volontärerna bidrar till och det engagemang som vissa uttrycker i olika organisationer menar informanterna leder till att länderna i syd påverkas i positiv mening.

Sammanfattande slutsats

Denna undersökning har utgått från två antaganden som bygger på Stephen Wearings forskning och Tomas Rydsmos rapport. Medan Wearings antagande befann sig på individnivå, befann sig

Rydsmos utgångspunkt på en mer global nivå. I denna uppsats har dessa två kunnat integreras och resultatet av denna undersökning kan sammanfattas i följande figur:

Figur 2: "Förståelsen för volontärverksamhetens funktion"

Informanternas förståelse för volontärverksamhetens funktion är betydelsefull, inte minst vid en utveckling av volontärverksamheten. Detta är ett första forskningsangrepp på en verksamhet som är fylld med potential och som på många sätt fångar den tidsanda vi lever i. Det finns många intressanta forskningsfrågor att gå vidare med på detta område. Exempelvis: Hur förstår volontärerna, som kommer till Sverige från sydländerna, verksamheten? Hur förstår ungdomar som ännu inte gjort sin volontärresa verksamheten? Varför är det mest unga kvinnor som har eller ska studera vidare efter gymnasiet som åker? Varför är det få killar som åker på volontärresor?

Sammanfattning av uppsatsen

I en tid då vårt engagemang tar sig andra uttryck än tidigare var det intressant att studera den verksamhet som finns kring det som av vissa kallas volontärutbyten. Att åka på en volontärresa till ett land i syd blir för många unga människor ett sätt att kunna engagera sig och göra någon nytta, men framförallt blir det en kulturupplevelse de sent glömmer. Syftet med denna undersökning var att studera den förståelse svenska unga människor, som varit iväg som volontärer till länder i syd, har av den svenska volontärverksamhetens funktion. För att kunna besvara syftet intervjuades sex unga kvinnor som varit iväg på en volontärresa med organisationen Internationellt Kulturutbyte (IKU) någon gång sedan år 2000. Intervjuerna kretsade kring fyra teman (infallsvinklar), som syftade till att ringa in synen på verksamhetens funktion: motiv, förväntningar, påverkan och allmän förståelse av verksamhetens funktion.

Vid analysen av informanternas intervju svar användes en analysram som innehöll två antaganden om den funktion volontärverksamheten fyller. Den första var ”Den självutvecklande resan” där tyngdpunkterna ligger på själva resan och att den är till för individen och hennes personliga utveckling. Den andra var ”En metod för global utveckling” där fokus ligger på det som volontärerna gör efter att de kommit hem till Sverige och de konsekvenser deras resande får på global nivå. Det första antagandet befinner sig på individnivå medan det andra är mer på en övergripande nivå.

Resultatet visade att alla informanterna la stor vikt vid själva resan och den ”unika” upplevelse den gett dem. Att denna verksamhet finns gav dem möjligheten att uppfylla sina drömmar och göra det där ”annorlunda” som många unga människor drömmer om. Det framkom också att det fanns en ganska stark vilja att hjälpa till och göra någon nytta, men eftersom organisationerna inte vill tala om bistånd blir denna funktion är outtalad funktion. Resultatet visade sig också på den utvecklings- och förändringspotential som denna verksamhet har eftersom informanterna sprider information, erfarenheter och kunskaper när de kommer hem till Sverige igen. Dessutom så var alla informanterna engagerade i något som har anknytning till det globala. Dock menade informanterna att deras engagemang inte var en direkt följd av volontärresan. Att informanterna vill engagera sig och att de vill berätta om sina erfarenheter gör att detta i stort får konsekvenser för Sveriges bistånd, men som studien också visade behövs en större uppföljning av de hemkomna volontärerna ifall verksamhetens funktion ska vara att skapa handlings- och förändringskraft bland svenska ungdomarna. Har man ingen uppföljning sker en förskjutning av verksamhetens funktion åt turisthållet. Slutligen visade studien att informanterna inte åkte med motivet att de ville uppnå personlig utveckling, något som fallet för många ungdomar i en liknande studie i Australien.

Käll- och litteraturförteckning

Muntliga källor

Allt källmaterial finns att tillgå hos författaren till denna uppsats:

Intervju med...

Linda den 2005-04-07

Vanja den 2005-04-11

Karolina den 2005-04-29

Frida den 2005-05-02

Sara den 2005-05-02

Jessica den 2005-05-02

Samtal med Karin och Jonas på IKU: s huvudkontor i Stockholm den 2005-04-08.

Mejl från Tomas Agnemo på Zenit (2005-04-07).

Mejl från Caroline Jonasson från Zenit (2005-03-08).

Otryckta källor

Rydsmo, Tomas (1998), *Global utveckling genom utbyten. En studie av ungdomspraktikanter och utbyten mellan enskilda organisationer och länder i syd.* (Rapport) Forum Syd.

Tryckta källor

”Worlds of experience – ICYE International Cultural Youth Exchange” (Broschyr)

”IKU – Internationellt KulturUtbyte” (2005). (Broschyr)

Internetkälla

IKU: s hemsida: <http://www.internationelltkulturutbyte.org/> Tillgänglig 2005-03-08.

Litteratur

Castells, Manuel (1997), *Informationsåldern: Ekonomi, Samhälle och kultur. Band II: Identitetens makt.* Göteborg.

De Vylder, Stefan (2002), *Utvecklingens drivkrafter. Om fattigdom, rikedom och rättvisa i världen.* Stockholm.

Engel, Charlotte (2003), *Volontärer – för vem och för vad? En kritisk granskning av en verksamhet inom Stiftelsen Stora Sköndal.* Stockholm.

Giddens, Anthony (1996), *Modernitetens följder.* Lund.

Kvale, Steinar (1997), *Den kvalitativa forskningsintervjun.* Lund.

Lundström, Tommy (2004), *Teorier om frivilligt socialt arbete. En diskussion om forskningens läge och organisationernas framtid.* Stockholm.

Mattson, Susanna (2002), ”Frivilligt arbete ett sätt att se världen”, *Dagens Nyheter*, 7 april.

Nyström, Jonas (2001), *Att mötas och utvecklas – ABC i att bygga interkulturella utbyten.* Stockholm.

Smekal, Peter (2001), *Teorier om utveckling och underutveckling. En introduktion till u-landskunskapen*. Stockholm.

Thörn, Håkan (2002:1), *Globaliseringens dimensioner. Nationalstat, världssambälle, demokrati och sociala rörelser*. Stockholm.

Thörn, Håkan (2002:2), "Nya sociala rörelser och politikens globalisering- Demokrati utanför parlamentet?" i Erik Amnå och Lars Ilshammar (red.), *Den gränslösa medborgaren*. Stockholm.

Wearing, Stephen (2001), *Volunteer Tourism – Experiences that make a difference*. Sydney.

Örtquist, Jonas (2005), "IKU implementerar Millenniemålen", *Djungeltrumman*, Nr.1/2005.

Bilaga: Intervjufrågor

Personens bakgrund

Skulle du kunna berätta lite om dig själv?

Intresse för att resa

Hur skulle du säga att ditt intresse för resor ser ut?

Har du rest mycket under din uppväxt? (JA: Var reste du och din familj då?)

Vilka resor har du gjort?

Varför blev det dom resorna och resemålen?

Hur har de påverkat dig?

Intresset för volontärutbyte

Hur kom du i kontakt med IKU och volontärverksamheten?

Varför valde du att åka iväg till _____ som volontär?

Vad var målet för din del?

Vad var det som lockade?

Intresset för globala frågor

Hur såg ditt intresse ut för globala frågor innan du for iväg som volontär?

Var du engagerad i någon förening eller organisation?

Var det engagemang som fick dig att vilja bli volontär? JA: Hur såg det engagemanget ut? Vad var det du ville uppnå?

Vad hände när du kom till _____? Ändrades ditt engagemang? Blev du medveten om saker du inte tänkt på innan?

När du kom hem sen – hur såg ditt intresse för globala frågor ut då?

Volontärskapet

Vilka förväntningar hade du på volontärutbytet?

Vad var det som tilltalade dig med volontärutbytet?

Hur trodde du utbytet skulle påverka dig?

Var det önskvärt med personlig utveckling?

Hur skulle du säga att resan påverkade det dig? Vad blev annorlunda i ditt liv efter du kom hem?

Volontärverksamheten i allmänhet

Varför tror du unga människor åker iväg som volontärer?

Varför åker man inte på en vanlig resa till samma ställe?

Vem är volontärverksamheten till för?

Vilken betydelse har den för

... svenska samhället?

... de fattiga länderna volontärerna reser till?

c) dig själv?

24. SLUTLIGEN: Vilken funktion skulle du säga att volontärverksamheten fyller?